NAUJIENOS — PART 2 — Chicago 8, Ill. — Šeštadienis, lapkr.-Nov. 23 diena, 1957

Naujienų Antroji Dalis

NR. 391 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XIII METAI

SUKILĖLIAI

Kovų dėl žemės ir laisvės vaizdai 1861-1864 m., It. GANA TO JUNGO

V. Mykolaitis - Putinas*)

2.

Gatve, nuo Surviliškio, jojo du vyrai. Vieną tuoj visi pažino. Tai buvo Dzidas Morkus, iš Karkliškių. Antrasis buvo visai nematytas. Apžėlęs barzda, apsivilkęs ilga rudine, užsimaukšlinęs suglamžytą pilką kepurę, atrodė nepaprastai keistai. Stypčiodamas balno kilpose ir mostaguodamas rankomis, jis skardžiu balsu rėkė:

— Vyrai, moterys, bernai ir mergos, visi Šilėnų žmonės, ei, klausykite! Ponas Skrodskis nori iš jūsų žemę atimti, jus iš sodybų išmesti! Saldotus ant jūsų siunčia! Eina, jau eina nuo Kėdainių, nuo Surviliškio — rota pėstininkų, eskadronas dragūnų! Bet jūs nebijokite! Kas ten per rota! Būrys dragūnų — po perkūnų! Stverkite vėzdus, kuolus, šakes, spragilus — kas ką galit! Nepasiduokit! Ginkitės! Greitai, greitai! Jie jau eina!

Šilėnų vyrai apspito abudu raitelius. Visi sužiūro į Dzidą Morkų:

— Dzidai, kas čia? Kas per žmogus? Iš kur jis? Ar teisybę sako?

Noreika, Daubaras ir dar vienas-kitas, įsižiūrėję į raitelį, prisiminė, kad tai tas pats, kurs prieš kurį laiką prie kalvės kalbėjosi su jais apie manifestą ir gyrėsi ciesorių matęs. Dabar visi sužiūro į Morkų ir laukė, ką jis pasakys.

Bet Morkus ilgai aiškinti nenorėjo, nes ir pats buvo labai susijaudinęs.

— Jis sako teisybę. Saldotai eina. Apie pietus bus čia. Neįsileiskime! Paliepių vyrai ateis į pagalbą pastoti jiems kelio. Gal ir iš Juodbalių paspės. Ir iš Karkliškių. Tuoj griebkimės darbo. Uždarykime kelią. Prie įvažiavimo į kaimą ties Galinio pirkia riogso išpurtus liepa. Užverskime ją skersai kelio. Kirvius, piūklus! Greičiau!

Dzido ryžtingumas bematant visus uždegė kaip liepsna. Tuojau atsirado piūklai ir kirviai, ir visi patraukė prie Galinio liepos. Dirbo pasikeisdami stipriausi vyrai dviem piūklais iš abiejų šonų, kiti stebėjo iš šalies, patarinėjo dirbantiems ir svarstė, ko dar reiktų stvertis prieš užpuolikus. Daugelis jau spaudė rankose baslius, kiti bėgo namo ir grįžo su spragilais, šakėmis, kastuvais, kauptukais.

Pagaliau liepa sujudėjo, pasidavė į šoną, triokštelėjo irošdama-šlamėdama griuvo skersai kelio. Riksmas išsiveržė iš visų burnų. Kelias buvo uždarytas, šalimais pilni vandens grioviai, toliau abipus klampūs daržai, arimai, balos — raiteliai nepraeis, o ir pėstiems būtų nemaža vargo. Tačiau ne vienam suspaudė širdį, matant, kaip virto puikioji Galinio liepa, Šilėnų kaimo puošmena!

Tuo tarpu oras taisėsi. Debesys slinko į žiemius vis su didesnėmis prošvaistėmis. Protarpiais kyščiojo saulė, ir maloni šiltos, auksinės šviesos banga vis dažniau perliedavo laukus ir kaimą. Pūtė sausas, stiprokas pietų vėjas, balos ant kelio nyko, o patvorių takeliai ėmė džiūti.

Apypiete kitame kaimo gale pasirodė didelis vyrų ir moterų būrys. Ėjo Karkliškių ir Juodbalių žmonės. Ten pasklido žinia, kad į Šilėnus kartu su vaisku eina koks aukštas vyresnysis nuo ministro, o gal ir nuo paties ciesoriaus išaiškinti manifestą, sutaikyti žmones su ponu. Kiti tam netikėjo ir spėliojo priešingai, kad vaiskas ateina į sodžių varyti žmones į lažą, kad saldotus ir jų arklius reiks šerti, kol jie viską suės ir sunaikins. Dėl to reikia gintis ir mušti telegramą ciesoriui, kad prie tokio žmonių sunaikinimo neprileistų. Kiti kalbėjo, kad Skrodskis papirko generolą ir iškvietė vaiską, ir kad jeigu žmonės priešinsis, tai vaiskas ir turės atsitraukti. Dėl to saldotams esą ir uždrausta šauti ir šoblėmis kapoti. Ponas norįs tik pagąsdinti žmones tuo vaisku. Šiaip ar taip, visiems reikia traukti į Šilėnus ir žiūrėti, kas bus.

Vos spėjo kaime aprimti tiekos žmonių sukelta maišatis, kaip iš laukų pardūmė uždusę Balsių Mikutis su Brazių Jonuku ir išsigandę ėmė šaukti, kad nuo kalnelio jau matyti pilnas kelias saldotų. Net juoduoja! Išgirdęs tai nepažįstamasis, kur buvo atjojęs su Džidu Morkum, vėl pasileido į kitą galą rėkaudamas.

— Ei, vyrai, moterys, bernai ir mergos! Jau eina vaiskas — rota pėstininkų, eskadronas dragūnų! Po perkūnų! Ei, nebijokite! Nepasiduokite! Ginkitės! Ginkitės!

Šitas keistuolio ar pamišėlio riksmas nuostabiai veikė žmones. Vieniems tai rodėsi beveik juokinga, kitiems baisu, o visiems kažkas keista, nepaprasta. Visus, kas matė tą žmogų ir girdėjo jo šūkavimus, apėmė kažkoks pusiau prietaringas dvasios pakilimas, nieko nepaisymas, visam kam pasiryžimas. Kas gyvas bėgo iš pirkių į gatvę. Ypač jaudinosi moterys. Greitomis užsimetusios skarą, kitos ir visai vienplaukės, pasikaišiusios sijonus, plūkė per purvyną į galą kaimo, kur prie nugriautos liepos jau juodavo žmonių minia.

Tai pamatęs raitelis, dar labiau kėdodamasis ėmė šaukti:

— Vyrai, — su basliais, šakėmis! Moterys, mergos, — su pelenais ir karštu vandeniu! Ei, kas gyvas, pastoti jiems kelią!

Stašių Marcė jau buvo bebėganti keliu drauge su kitomis, bet išgirdusi raitelio šauksmą, metėsi atgal į pirkią ir netrukus vėl pasirodė su pilna prijuoste pelenų. Kai kurios pasekė jos pavyzdžiu, o senė Grigaliūnienė, aukšta, apkūni moteris, tempė kibirą verdančio vandens.

Šoniniu keleliu į kaimą įsibrovė šūkaudamas naujas žmonių būrys. Atskubėjo paliepiečiai, apsiginklavę vėzdais, basliais, šakėmis. Pranaitis skyrėsi iš kitų savo įnagiu — ant ilgo strypo jis turėjo užsimovęs noragą, kuris blykčiojo saulėje piktomis liepsnelėmis.

Tuo pat metu didžiajam kely, ant kalnelio, pasirodė pirmieji kareiviai. Maišatis ir triukšmas kaime dar padidėjo. Vyrai, moterys bėgiojo, zujo, stvarstė ką sugriebdami, kiti laužė tvoras, nes kiekvienas norėjo ką nors turėti rankose. Iš laukų, palikę gyvulius, kūrė piemenys, pliaukėdami botagais, švilpdami ir spiegdami kiek katras beįstengė. Kažkur bliovė avys, kudakino vištos ir draskėsi šunes. O virš viso to triukšmo aidėjo, kaip trimitas, keistojo raitelio riksmas, vis tą patį kartodamas:

— Ei, vyrai, moterys, bernai ir mergos! Štai jau ateina saldotų rota! Neįsileiskite, ginkitės, laikykitės!

Kareiviai, išsirikiavę eilėmis, leidosi nuo kalnelio ir dabar jau buvo galima suskaityti, kad kiekvienoje eilėje ėjo po keturis, ir kad iš viso jų buvo ne daugiau kaip šimtas žmonių. Visiems krito į akis jų šautuvai, kurių galuose blykčiojo durtuvai. Paskui judėjo keli vežimai, prikrauti įvairios mantos.

Kareiviams artėjant, triukšmas kaime tilo. Kelių šimtų žmonių minia stovėjo prie nuleistos liepos ir grėsmingai susitelkusi laukė vis artyn slenkančių gretų. Kareiviai sunkiai mynė kelio purvą, buvo apsitaškę ir pavargę. Priėję prie liepos jie sustojo, nebežinodami ką toliau daryti. Bet kraštinis iš kairės, matyt, vyresnysis, žengė kelis žingsnius priekin, paspyrė kamieną koja ir įsakmiai sušuko:

— Kas per tvarka! Kas užgriozdino ant kelio tą medį? Nuimti!

Unterio reikalavimas nuimti nuo kelio liepą kaimiečiams pasirodė tokis juokingas, kad sutartinis nusikvatojimas buvo vienintelis minios atsakymas. Unteris ėmė pykti: Pamatęs, kad kaimiečiai nė neketina liepos judinti, jis davė įsakymą savo kareiviams:

— Pašalinti kliūtį! Pereiti į aną pusę! Greitai! Marš!

Kareiviai puolė prie liepos, vieni šoko ant kamieno, kiti brovėsi per šakas, pro viršūnę, bet visur sutiko netikėtai stiprų atkirtį. Keli pirmieji, paklausę unterio komandos ir suspėję užšokti ant liepos kamieno, bematant buvo nutrenkti atgal. Vienas jau buvo prasiskverbęs pro liepos viršūnę ir, mostaguodamas šautuvo buože, skynėsi kelią į priekį. Bet čia Stašio Marcė šiūptelėjo jam stačiai į akis pelenų saują, ir kareiviukas, prunkšdamas ir keikdamas, spruko atgal, kaip žvirblis, į liepos šakas. Kitą Grigaliūnienė nušutino karštu vandeniu, trečią šakėmis atgal nuvertė Noreika, o Jankauskų Kazys, prisitvirtinęs ant ilgos karties piautuvą, kėsinosi kabinti kaip žąsin kiekvieną, kas tik bandė lipti per medį. Visi vengė to baisaus ginklo.

Pirmasis vaisko puolimas buvo atremtas. Unteris davė komandą pasitraukti keletą žingsnių atgal, o pats vis žvalgėsi į kalnelį, tarsi ko lūkuriuodamas. Įsidrąsinusi kaimiečių minia triukšmavo, gaudė, rėkavo ir tyčiojosi visokiais balsais.

Bet štai kalnelyje pasirodė trys raiteliai. Gražūs, išriestais sprandais žirgai ir visa raitelių povyza rodė, kad tai yra ne prasti eiliniai, bet vyresnieji. Prijojus raiteliams artyn, visi pamatė, kad vidurinis, rudabarzdis, buvo, be abejo, vyriausias. Jojusį iš dešinės juodabarzdį kai kas pažino: tai tas pats žandaras, kuris andai darė kratą pas Balsius ir landžiojo pas Stašį. Iš kairės jojo jauniausias su juodais ūseliais, tur būt, rudabarzdžio padėjėjas.

Kai visi trys prijojo prie kareivių, unteris kažką jiems sakė, matyt, pasakojo, kas čia buvo įvykę. Tada rudabarzdis, žandarų pulkininkas Skvorcovas, nusėdo nuo arklio ir anų dviejų lydimas ryžtingai žengė prie liepos. Jo apsiaustas plačiai prasiskleidė, ir visiems krito į akis spindintieji ant jo krūtinės medaliai ir sidabriniai akselbantų šniūrai.

Prijojęs prie medžio, jis įsikibo į šaką ir, nors buvo jau nebejaunas, vikriai užšoko ant kamieno, abi rankas padėjo ant kardo rankenos ir drąsiai apžvelgė minią. Jo aštrios, rudos akys iš po surauktų antakių iš lėto šliaužė per kaimiečių eiles. Matė visus. Štai pirmose eilėse stovi plačiapetis, šviesiaplaukis bernas su žibančiu noragu ant iešmo. Netolimais jaunuolis su su piautuvu ant karties. Truputį į kairę

(TĄSA 2-ME PSL.)

(ATKELTA IŠ 1-MO PSL.)

raudona riestanosė merga, pelenais apdulkėjusi, kažką suspaudusi prijuostėje. Štai stambi boba su garuojančiu kibiru. Antai žilas senis su pikta veido išraiška. Greta plikis su vėzdu. Dar toliau bernas su spragilu. Ir taip jis perskrodžia savo aštriu žvilgsniu, lyg kokiu prožektorium, visą minią, kol pačiame jos krašte, anapus, užkliūva už raitelio-driskio, valkatos. Valkata stovi lygiai priešais jį, pasistiebęs balno kilpose, akis įbedęs, su kažkokia sustingusia veido išraiška. Staiga Skvorcovas prisimena: a, tai tas pats valkata-kurstytojas, kuris jau ne vienoje vietoje pasirodydavo, kur tik pasireikšdavo valstiečių neramumai! Berods ir Gelgudėj jis kurstė minią savo kvailais šūkavimais. Iš ten jis paspruko, bet šį kartą aš jį nustversiu, niekadėją!

Skvorcovo drąsus laikymasis ir jo tas šaltas, tiriantis, aštrus žvilgsnis taip paveikė minią, kad visi stovėjo kaip užburti, akis įsmeigę į jo stambų ruda barzda apaugusį veidą, į spindinčius medalius ir akselbantus. O jis mostelėjo ranka, tarsi dar didesnės tylos reikalaudamas ir žemu, bet toli aidinčiu balsu prašneko:

— Gaspadoriai! Gerai, kad aš radau čia jus visus susirinkusius. Aš noriu prabilti į jus kaip žmogus, kuris trokšta jums gera. Aš noriu išaiškinti jums jo imperatoriškos didybės ciesoriaus Aleksandro antrojo, iš dievo malonės visos Rusijos imperatoriaus, valią ir jo manifesto tikrąją reikšmę. Ciesorius, kaip tėvas jūsų gimtasis, nuolatos globia jus maloningu savo rūpesniu, kad jūs laimingai gyventumėt, apsaugoti jo išminties ir galybės, paties dievo jam suteiktos.

Po tokios įžangos žandarų pulkininkas ėmė dėstyti ciesoriaus geradėjystes, išreikštas jo manifeste ir nuostatuose. Bet čia minią sukaustčiusi pradinė įtampa ėmė slugti ir dėmesys blaškytis. Jie dar sykį išgirdo tai, kas visiems buvo žinoma: kad jie dar dvejus metus turi eiti lažą, kad žemės dovanai negaus, o tolimesnių Skvorcovo aiškinimų jie gerai nesuprato, tik suvokė, kad tame manifeste esama dar kažkokios suktos painiavos, kuri bus išnarpliota ne jų, bet pono naudai.

Toliau Skvorcovas dar aiškino, kaip neišmintingai, blogai jie padarė, įžūliai atsisakę eiti lažą Bagynų dvare. Dvejus metus ponui palikta teisė juos tvarkyti ir teisti, dėl to dabar nuo pono Skroddskio malonės parcina, kaip juos nubausti už nekilusnumą. Jeigu jie atsisakys nuo savo neišmintingo užsispyrimo ir jau ryt stos į darbą, ponas Skrodskis iš geros širdies savo nubaus tiktai kurstytojus, o visiems kitiems atleis tą negirdėtą lig šiol nusikaltimą.

— Ar teisingai aš kalbu, gaspadoriai? — baigdamas klausė žandarų vyresnysis, nepaleisdamas iš akių minios.

Niekas neatsiliepė. Staiga anam gale valkata stybtelėjo balno kilpose ir visa gerkle ėmė rėkti:

— Tavo teisybė, kaip vilko gudrybė! Jei ožys tik paklius į tavo nagus, palydės nabagėlis ne tik odą, bet ir ragus!

Minia atsiliepė į valkatos sąmojį juoku, švilpimu, riksmu.

Skvorcovas paraudo kaip burokas ir dešine nerviškai pešiojo savo rudą barzdą. O žilagalvis senis Daubaras sušuko:

— Meluoji! Ne ta ciesoriaus gromata! Skaityk mums tikrąją! Žemė mūsų! Mūsų tėvai ir protėviai ją dirbo. Neatiduosime, nors užplakit, nors į Siberiją varykit!

Šaukė ir kiti balsai:

— O kam Skrodskis lažą didina? Prievolių nepakeliam! Kam nori mus į pabalius išmesti?!

Moterys klykė:

— Mūsų dukteris niekina! Ištvirkėlis!.. Paleistuvis!.. Kas Bagdonų Ievutę pražudė?!

Priminus Bagdonų Ievutę, Pranaitis išblyško ir ėmė brautis artyn. Noragas ant baslio grėsmingai pakrypo link Skvorcovo. Pulkininkas tai matė. Vienu akimirksniu jis ištraukė pistoletą, ir trenkė šūvis, kaip perkūnas iš giedro dangaus. Į šį ženklą pirmoji rotos eilė pakėlė šautuvus, unteris mostelėjo ranka, ir sutartinė šūvių salvė trinktelėjo taip baisiai, kad net medžiai suvirpėjo, o garsas nusirito laukais ir kalneliais.

Skvorcovas ir kareiviai šovė į orą, bet minioj kilo neapsakomas siaubas. Stovėję arčiau liepos metėsi atgal su tokia jėga, kad siūbtelėjo visa minia. Vieni skverbėsi pro kitus, kai kurie bandė atsilaikyti, bet išsigandusiųjų noras pabėgti pasirodė galingesnis už atspariųjų narsą. Spiegė vaikai, šaukė moterys, rėkė vyrai. Apdairesnieji puolė į šalis, kūliais vertėsi per tvoras į daržus ir kiemus, kiti stačiai leidosi gatve atgal.

Kareiviai, pasinaudoję minios išgąsčiu, bematant atsidūrė šiapus liepos ir patvoriais stengėsi kuo greičiausiai užbėgti už akių ir sukliudyti pasprukti bėgliams. Paspruko daugiausia piemenys, paaugliai ir nedaugelis stovėjusių pakraščiais.

Netikėta kliūtis uždarė kelią ir tiems, kurie traukėsi atgal. Kitame kaimo gale nuo dvaro sudundėjo žemė, ir pasirodė kaip viesulas šuoliu skrendąs dragūnų eskadronas. Kilo dar didesnė maišatis. Pirmas, kuris susidūrė su dragūnais buvo raitelis valkata, toliausiai prasiskverbęs į priekį. Jį sučiupo, kai jis bandė prasmukti patvoriu ir kai jo arklys suklupo, paslydęs į griovį. Jį tuoj surišo ir pavedė sargybai.

Dabar dragūnai, išsirikiavę grandine, pradėjo supti ir spausti minią. Veltui Jankauskų Kazys bandė gąsdinti arklius. Dragūnas kardu numušė jo piautuvą, jį patį sučiupo kareiviai ir kartu su kitais pavedė sargybai. Jos globoje tuojau atsidūrė Stašių Marcė, Grigaliūnienė, Balsių Vincas, Kedulių Jonas, Dzidas Morkus, Pranaitis. Šis bandė gintis ir savo noragu sužeidė dragūno arklį, bet gavęs smūgį per galvą, apsiliejo krauju ir klupo ant žemės. Jį paėmė pusiau apsvaigintą ir surišo rankas.

Senis Daubaras stovėjo pasitraukęs į patvorį prie akmens ir nustebusiomis akimis žiūrėjo į tai, kas darosi. Šalia besibraunančio dragūno arklys ėmė spausti jį prie jovaro. Senis loštelėjo atbulas, paslydo abiem kojomis ir griuvo, šonu atsitrenkdamas į akmenį. Kažkas trakštelėjo senio krūtinėj, jis pajuto aštrų skausmą šone, bandė atsikelti, bet negalėjo. Jį paėmė du kareiviai ir pristatė sargybai. Jis atsisėdo ant žemės ir persikreipęs atsirėmė į tvorą.

Tuo tarpu keliu nuo dvaro ristute įjojo į kaimą prievaizdas Pšemickis. Pasisveikinęs su pulkininku ir vachmistru, jis apžiūrėjo suimtuosius ir nurodė dar keletą vyrų ir moterų, kuriuos kareiviai tuojau išskyrė iš minios ir pavedė sargybai.

Žmonėse Pšemickis pastebėjo ir Kedulių Katrytę, besislepiančią už kitų nugarų. Jis parodė ją pulkininkui Skvorcovui ir kažką jam sakė. Žandaras, primerkęs akis, apžvelgė merginą, paglostė savo rudą barzdą ir pasigėrėdamas atsakė Pšemickiui:

— Gražuolė, tikra gražuolė!.. Būkite ramūs, pone prievaizde. Nieko bloga jai neatsitiks. Matau, kad ji mūs nekenčia. Sukelti jos širdy palankesniems jausmams būtų ne pro šalį suduoti jai dvidešimt rykštelių! Tokia mano mažiausia norma. Na, bet jei pono Skrodskio tokia valia...

Nebaigęs sakinio, jis pasuko arklį prie liepos kamieno ir davė ranka ženklą, kad nori kalbėti. Visiems aptilus, vėl prabilo tuo pačiu žemu, toli aidinčiu balsu:

— Gaspadoriai! Matote, kokis apgailėtinas nesusipratimas kilo iš to, kad jūs, suklaidinti nedorų kurstytojų, klaidingai išsiaiškinote jo imperatoriškosios didenybės manifestą ir nuostatus. Aš džiaugiuosi, kad jūs supratote savo klaidą ir pranešiu ponui gubernatoriui, kad Bagynų dvaro valstiečiai pareiškė visišką klusnumą valdžiai ir įstatymams ir nuo ryt dienos visi stos į darbą. Didžiausius šio nesusipratimo kaltininkus, dėl pavyzdžio ir kitų pamokymo aš liepsiu nubausti — nuo penkiasdešimt iki šimto rykščių. Be to, kad būtų pašalinta galimybė tolesniems nesusipratimams, kurstymui ir darbo prievolės nepildymui, Šilėnų, Paliepių, Karkliškių ir Juodbalių kaimuose pas kiekvieną gaspadorių, kurs valdo valaką, stovės po du kareivius ir du arklius, kurs valdo pusę valako — po du kareivius be arklių, ligi tol, kol įsiviešpataus tvarka ir visiškas klusnumas valdžios organams ir ponui. Be to, skelbiu dar kartą visų gaspadorių žiniai, kad per dvejus metus nuo manifesto pasirašymo dienos būtų sudaryti su ponu Skrodskiu sutarties lakštai, kiek kas gauna žemės ir kokias prievoles už tai apsiima atlikti valstybei ir dvarininkui.

— Ar viskas aišku, gaspadoriai? — klausdamas baigė savo kalbą žandarų pulkininkas.

Niekas neatsakė į tą klausimą. Tik varnos kranksėjo jovarų viršūnėse ir Daubaro šuva staugė tarpuvartėj.

— O jei viskas aišku, — pridėjo Skvorcovas, — tai taip tegu ir bus. Dabar nubausime tuos, kurie daugiausia nusikalto.

Pulkininkas, lydimas savo padėjėjo, vachmistro, Pšemickio, rotos ir eskadrono vadų, ėjo į kiemą, kur sargyba laikė suimtuosius. Buvo jų apie trisdešimt vyrų ir penkios moterys. Pšemickis, apžiūrėjęs nusikaltėlius, tarėsi su pulkininku. Buvo sutarta, kad pačius didžiausius nusikaltėlius atiduos pono Skrodskio teismui, ir jiems bausmė bus įvykdyta dvare. Išskyrė Pranaitį, Stašių Andrių su Marce, Jankauskų Kazį, Dzidą Morkų, Balsių Vincą ir Noreiką. Norėjo išskirti ir senį Daubarą, bet jis papilkavusiu veidu, užmerkęs akis sėdėjo atsirėmęs į tvorą ir taip dejavo, kad atrodė gyvenąs paskutines valandas. Pulkininkas liepė palikti jį ramybėje.

Atrinktuosius išskyrė ir pavedė ypatingos sargybos priežiūrai. Likusius čia pat reikėjo nubausti. Keli kareiviai, iš anksto numatę, kas čia bus per reikalas, jau tempė iš krūmų karklo rykščių glėbį, kiti apžiūrinėjo tinkamiausią ekzekucijai vietą — veja apaugusį krantelį prie Stašio jovaro, kur tvora buvo atokiau nuo gatvės ir susidarė maža aikštelė, gerai matoma iš visų pusių. Vyresnybė norėjo, kad bausmę matytų juo daugiau žmonių. Dėl to visus, kas tik buvo gatvėje, laikė apsupę dragūnai, o pamatę ką nors kiemuose, šaukė ir varė žiūrėti bausmės.

Pradėjo nuo raitojo valkatos. Iškratę jo kišenes, apžiūrėję rastus popiergalius, drabužius ir kepurę, nustatė, kad jis yra pabėgęs kareivis Liudvikas Mulduras iš Naciūnų kaimo, priklausančio Lauksodžių dvarui Biržų valsčiuje.

Išklausęs tai Skvorcovas, reikšmingai puse lūpų švilptelėjo. Tai štai kas per paukštis! Plakti nereikia. Suimt ir atiduot karo teismui. Greičiausiai, kad jį nuteis penkis kartus pervaryti per pulko rikiuotę, ir jis gaus tiek lazdų, kad daugiau nebereiks nieko.

Pirmą paėmė kresną, stiprų vyruką, kurį Skvorcovas matė besišaipantį jo prakalbos metu. Be to, jis buvo apsiginklavęs spragilu ir, apskritai, pulkininkui nepatiko dėl įžūlios veido išraiškos.

— Šimtą! — nusprendė pulkininkas.

(Bus daugiau)

Mūsų žemės paviršius kilnojasi

Kiek tikri padavimai apie Atlantidą?

Visų tautų ir kraštų padavimai pilni apie jūrose, ežeruose ir raistuose nugrimzdusius miestus, salas ir ištisas valstybes. Apie Atlantidą, Mu ir Lemuriją prirašyta ištisa biblioteka knygų iš senų senovės iki šios dienos. Tokių padavimų netrūko ir Lietuvoje apie nugrimzdusius dvarus, bažnyčias ir pilis.

Mokantieji skaityti žemės knygas, tariant geologai, šiandien visur pastebi, kaip kalnai, jūrų krantai, salos ir paskiri kontinentai tai palengva leidžiasi, tai vėl aukštyn kyla. Net aukščiausieji pasauly Himalajų kalnai tebeauga ir Everestas šiandien yra gerokai aukštesnis, kaip buvo jį pirmą kartą išmatavus. Europos Alpės ir Kanados Rocky kalnai, geologiškai tariant, tebėra labai "jauni".

Tokiu pat mastu kitose vietose pastebimas žemės smukimas gilyn. Pvz. Meksikos sostinė kasmet nusileidžia po tris centimetrus, Danija po kelis centimetrus per šimtmetį, o Suomija iškyla po 15 centimetrų per 100 metų. Olandijoj žemės grimzdimas pastebimas didėjančiais šiaurės jūros užliejimais. Dar 1287 m. po Kr. Olandijoje jūra užliejo 70 kaimų su 50,000 žmonių, o 23 metus vėliau vėl užliejo 200,000 hektarų plotą, kuriame susidarė ir šiandien tebetyvuliuojančioji Zuydersee jūra.

Šiaurės jūra kadaise yra buvusi sausa žemė, apgyventa žmonių, išvysčiusių šiokią tokią civilizaciją. Katastrofa Angliją, Škotiją ir Airiją pavertusi salomis, yra įvykusi maždaug prieš 10,000 metų paskutinei ledų gadynei atslūgstant, kai ledų kalnams tirpstant vandens masės padaugėjo ir neturėdamos išėjimo, įspaudė žemę ir įdubimus pavertė šiaurės jūra ir Anglijos Kanalu. Įdomu, kad šiaurės jūroje, ypač jos pietryčių pakraščiais, po vandeniu tikrai randami kadaise buvusių sausumų ženklai su miestų ir senovės pastatų griuvėsiais, ir kad į šiaurės jūrą įtekančios upės Elbė arba Laba, Reinas ir kitos toli jūroje tebeplaukia savo vagomis giliai po jūros vandeniu. Vokiečiai turi išsidirbę "aiškius" įrodymus, kad šiaurės jūra, maždaug kur šiandien tebėra iškilusi Helgolando sala, maždaug 2,000 metų prieš Kr. buvo tas kraštas, kurį senovės egiptiečiai ir paskui juos graikai vadino Atlantida.

Mes mokame Aukštą Dividendą

MIDLAND Savings and Loan Association

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000

PER 40 METU VISU LIETUVIŠKU KOLONIJŲ SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719

AUGUST SALDUKAS Prezidentas

COMPACT LIGHTWEIGHT PORTABLE

DORMEYER MIX-MAID

9 full-powered speeds... fingertip beater release... includes all juicer attachments.

MIXING HEAD STANDS ALONE

Carry your Mix-Maid anywhere... set it down anywhere without making a mess.

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

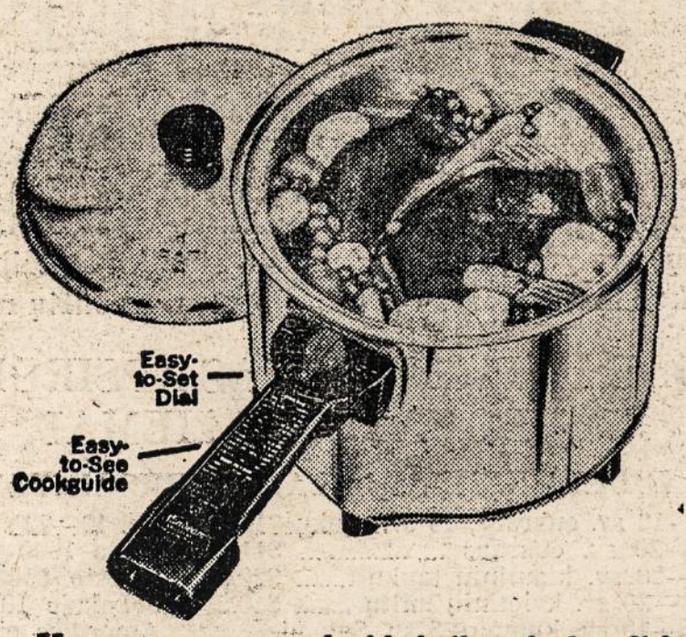
5115-5123 So. Kedzie Ave. PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

You give her perfect top-of-stove cooking when you give her Sunbeam CONTROLLED EVEN-HEAT APPLIANCES

NEW Sunbeam Controlled even Heat SAUCEPAN AND DEEP FRYER

Use as a sauce pan, double boiler, chafing dish, deep fryer, etc. Cook guide is on handle. Water-sealed element makes washing easy. In 3 and 5-qt. sizes—vented metal cover included. Fry basket available separately.

SUNBEAM

FAMOUS Sunbeam Controlled even Heat FRYPAN

The original and genuine Sunbeam Frypan with Controlled Even Heat makes everything cooked taste and look better and its' square shape cooks 20% more. Water-sealed element for easy washing. Now in four sizes to meet every need—standard, medium (in colors), large, and super. Glass or vented metal covers available.

SUNBEAM

LEO BERMAN FURNITURE AND APPLIANCE STORES

3422 Michigan, East Chicago, Indiana

Phones: WAterfall 8-8400 East Chicago 5611

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Įspūdžiai iš Murino parodos

Broniaus Murino paveikslų parodos įspūdžiai

Dail. Br. Murinas

Štai Čiurlionio Galerijos patalpose prasidėjo pavienių menininkų kūrinių parodos, kurioms šios žiemos sezonui pradžią davė dail. Bronius Murinas su savo nuo lapkr. 16 d. pradėtais rodyti rinktiniais 45 paveikslais. B.Murinas jau didelio vardo akvarelistas, bet man rodosi, kad nedaro skirtumo, į kokį padažą jis savo teptuką bemerktų, kiekvienas jo brukšnis yra gaida, ir jei kuomet nors mūsų mokslo alchemikai išmoks spalvas paversti garsu, kas spalvotų filmų pramonėje jau kaip ir praktikuojama, tai kiekvienas Murino paveikslas būtų simfonija, ir kas, bent mano širdžiai arčiausia, tai, kad simfonija ne koks nors chakaturianiškas barškalas, o tikra bethovininė!

Pilna erdvioji parodų salė visomis keturiomis sienomis skoninga lygia eile prikabinta gražiai įrėmuotų paveikslų. Salėje būrelis pačių menininkų begestikuliuoją su kalbos išraiškos artistu p. Račkausku; būrelis mažalietuvių, atlikę "Aidos" choro repeticijas, kolektyviai atėję atsigerti iš meno šaltinio; kelios jaunos gražuolės maldingai skaisčias akis į nemažiau skaisčias Murino spalvas įbedusios, ir dar keli neatpažinti vaikščiojantieji objektai. Ir aš.

Dabar prie tvarkos. Man rodos, kad yra dvi sritys, kur nepašvęstam stačiai draudžiama: su batais ant altoriaus lipti ir su medinėmis ausimis muzikos klausytis, aiškiau tariant, lajui kištis į teologiją ir ignorantui koncertą recenzuoti. Čia pridėčiau ir literatūrą, nors su rezervacijomis. Bet su tapybos menu yra visai kitaip. Čia tai niekam neįmanoma durų uždaryti. Ir štai dėlko.

Visokia kūryba yra išraiška. Pakartoju, visokia. Net kailiadirbis ir gatvių šlavikas kuria, jei jis į savo darbą "įdeda sielą". Bet eime prie pripažintosios išraiškos. Sielai žodžiu, juo labiau žodžio simboliais — raštu išreikšti reikėjo tūkstančių tūkstančių metų, kol pradėjęs urzgimu ir alasijimu homo sapiens parėjo iki Adomo Mickevičiaus sonetų. Tas pats buvo su garsine išraiška, kol nuo laukinio tom-tom parėjo iki Čaikovskio Šeštosios, Patetinės simfonijos. Bet tapyba! Ženk atgal per kelias dešimt tūkstančių metų, į Cro-Magnono, Neandertalio ar Pekino žmogaus epochas, žiūrėk mūsų dvikojis pranokėjas savo urvų olose jau paišė ir braižė neblogiau už mūsų realistus, surrealistus, ekspresionistus ir modernistus!

Girdėjau kelių meno šakų atstovus draugiškai besiginčijant. Artistas sako: teatras yra geriausias išraiškos mediumas. Tapybos menininkas atsako: Ne, drobės menas yra geriausias. Visomis rankomis pritariu. Dėlko? Dėlto, kad tai betarpiškiausias tikriausias ir teisingiausias kelias išraiškai. "Imk pinzelį ir malevok pats!" sykį yra pasakęs protingas žydelis. Žiūrėk, eiles ir kompozicijas rašo tik labai retas vaikas, ir jei toks priešdarželiniame amžiuje pradeda, esame tikri, kad jis nenormalus vaikas, vadinasi, būsimas genijus. Bet paišyti? Kiekvienas pradeda paišyti dar lopšy sėdėdamas. Ir labai realiai paišo. Visuomet iš jo paišinio pažinsi, kad paišė vaikas ir atspėsi net, kokio amžiaus būdamas paišė. Reiškia, paišyba, tapyba, vizualinis (matomas) pavaizdavimas yra paties pavaizduotojo kopija. Visuomet iš paveikslo atspėsi, ar tapytojas buvo tokio ar kitokia lygio, temperamento, charakterio ir psichinės konstitucijos. Paišo ir psichopatinių ligoninių įnamiai ir juos psichiatrai net skatina tai daryti. Ir, tikėsite, Selkirko valstybinės ligoninės "menininkai" tūlais atvejais patį Picasso subytintų!

Asmeniškai esu už tai, kad kiekvienas gyvas būtų tapytojas. Pamanykite, kiek būtų sutaupyta pasaulyje kalbų, ginčų, "bobų plepalų", vyrų diskusijų, kivirčų, šmeižtų, apkalbų, bylų, pagaliau karų, nes visi šie "mediumai" yra niekas kita, kaip būdai prisikaupusiam vidiniam slėgimui atpalaiduoti, kitaip tariant, išsireikšti. Kokia būtų gėrybė pedagogams, kriminalogams ir psichologams, biznio įmonių menažeriams ir piršlybų agentams. Pasižiūrėti į piešinių kolekciją ir pasirinkti, kokios nori — švelniabūdę, sentimentalią ar kibirkštimis žaibuojančią. Arba samdyk ir skirk stačiai į direktorius arba skambink kriminalinei policijai. Juk tapyboje visa parašyta, tereikia tik išmokti paveikslus skaityti, kaip skaitome biografijas ir anketų lapus!

Bet grįžkime į parodos salę, į kurią atėjus iš amerikoniško didmiesčio gatvės du įspūdžiai, lyg to Gogolio ponas Dobčinskis ir ponas Bobčinskis tuo pačiu kartu stengiasi pratilpti pro duris. Kaip juos suformuluoti? Sakysim, tas Dobčinskis yra įspūdis, jog čia iš karto pamatai **žmogaus kūrėjo** — archtypą, sakant, jo sielą į tave žiūrint keturiasdešimt penkiomis akimis. Antras, Bobčinskis,—staiga pagavusi nostalgija, kad jei tikrai esama ekzistencijos plano "anapus", nieko daugiau nenorėčiau, kaip kad jis būtų toks, kokį jį Murinas perlaužė per savo kūrybinę prizmą. Drobė yra ne tik langas, pro kurį kūrėjo siela spokso, ji yra veidrodis, kuriame žiūrovas savo sielą pamato. Tai, taip sakant, raportas tarp davėjo ir gavėjo.

Skamba mistiškai. Taip yra. Bet kas gi yra tikroji kūryba? Ir ko mes vaikščiojame į meno parodas? Juk jei man reikia praktiško grožio, spalvota gamtos vaizdelio fotografija visiškai patenkina. Jei noriu įkvėpimo pačiame gamtos šaltinyje, nueinu į atvirą lauką, prie ežero ar į parką. Bet į meno parodą einu to paties tikslo vedamas, kurio vedamas tikintysis eina į savo denominacijos bažnyčią: bene jos magas surado kokį nors plyšelį, pro kurį tikintysis galėtų įžvelgti į tą paslaptį, kuri jam visą laiką knieti... Taigi, išraiška per meno prizmą yra, kaip čia pasakius, matymas realybės kitokiomis, ne šiokiadieninėmis akimis. Kokiomis tad? Dvasios, kūrybos, vidinėmis akimis, sielos akimis — jei tai bus aiškiau.

Žodis yra bene didžiausias mediumas sieloms bendrinti. Bet žodis yra labai komplikuota priemonė efektui pasiekti. Žodžiai pirma turi įsėsti į skaitančiojo sąmonę, kaip plytos rūmų statyboje, kol skaitytojas ar klausytojas iš jų pasistato autoriaus kūrybos rūmo reprodukciją. Girdėjimas ir regėjimas yra daug tiesiau absorbuojami. Bet visi šie trys išraiškos mediumai yra vienodi artezinčiai šuliniai, semią iš pačių giliausių buities gelmių gaivinantį elementą — kurį jau senovės išminčiai tiksliai pavadino "gyvenimo vandeniu". Kur skaitė, sakysim Moore tekstą savo "Utopijai" arba Dantė savo "Dieviškajai Komedijai"? Kur girdėjo Bethovenas melodijas savo "Heroikai" arba Devintajai simfonijai? Kur matė Van Gogh tas laukines saulėgrąžas arba Leonardo da Vinci tą subtyliausią šypseną, amžiams suklojusią jos Mona Lizos lūpų kampelius? Arba mūsų pačių Čiurlionis motyvus savo Žvaigždžių sonatoms, arba galų pagaliau mūsų Murinas savo Vėjui pajūryje ir visai eilei kitų panašių regėjimų? Mačiau savo ilgame gyvenime daug žavingų saulėleidžių, bet vargu kada tokį, kokį man parodė Murinas!

Perdėti? O, ne! Juo toliau nuo kasdieninės tikrovės, juo realesni. Atminkime, kad visa, ką mes vadiname real, tikra, natūralu, yra tik trafaretiškai mums prak tiškojo ekzistencializmo reikalams sutrumpintas ir supapras-

(Tęsinys 5-me psl.)

Prof. Vaclovo Biržiškos

SENŲJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

Pirmajame tome yra 208 puslapiai, o antrajame 226 pusl. Abu tomai minkštuose viršeliuose parduodami už $4.00, o kietuose viršeliuose už $6.00.

Abi knygas gausite, jei pinigus pasiųsite tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street Chicago 8, Illinois

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE

Siunčiame į Lietuvą, SSSR ir kitus kraštus Angliškų medžiagų, avalynės, vaistų ir maisto siuntinius, taipgi mašinas, muzikos instrumentus ir kita. Dėvėtų drabužių nesiunčiame.

DABAR PATS LAIKAS APSIRŪPINTI DOVANOMIS ŽIEMAI

VĖL DIDELI KIEKIAI ir LABAI NUPIGINTOS KAINOS!

No. 7—10 sv. cukraus, 10 sv. taukų	$16.25	No. 49—22 sv. bruto	$30.75
No. 8—20 sv. cukraus	$11.61	Sūrio 1000 Gr.	
No. 9—20 sv. kiaulinių taukų	$20.90	Sviesto 850 Gr.	
No. 30—20 sv. kvietinių miltų	$10.85	Šokolado 1000 Gr.	
No. 35—10 sv. kumpio, 5 sv. Salami, ir 5 sv. bekono	$32.75	Amerikos cigarečių 60	
		Kakavos 456 Gr.	
No. 38—20 sv. ryžių	$13.25	Kavos 456 Gr.	
No. 46—22 sv. brt. 9 dėž. bekono	$28.56	Medaus 1368 Gr.	
No. 47—22 sv. brt. 9 dėž. kumpio	$32.88	Pieno miltelių 1368 Gr.	
No. 48—20 sv. salami	$30.94	Kepimui alyvos 1500 Gr.	

Visi siuntiniai pilnai ampokėti ir 100% garantuoti, tik į Sibirą pridėti $1.40 už paštą maisto siuntiniams ir $1.80 kitos rūšies siuntiniams.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th St., Chicago 23, Ill., USA. Tel.: CRawford 7-2126
3305 So. Halsted St. (Alfonsas Kavaliauskas). Tel.: LAfayette 3-2021
6908 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio (Bronius Gražulis)

UNIVERSAL PARCEL SERVICE CO.
414 Scribner N. W., Grand Rapids 4, Mich.

Darbo valandos, išskiriant šventadienius, 9—6 val.

(Atkelta iš 4-to psl.)

tintas realybės šablonas. Tikroji realybė yra toks daiktas, koks yra diena santykyje su naktimi. štai kam mums taip verkiančiai reikalingi menininkai, muzikai, poetai. Dėlto, kad jie, kaip tie privilegijuotieji kinų mandarinai, indų braminai ir jogai, krikščionių mistikai ir eskimų šamanai giliau už mus įžvelgia, ir daugiau už mus viršun iškelia tai, ką senovės arijai, Indijos išminčiai, pavadino "brangakmeniu lotuso žiede" (Jewel in the Lotus), ir mums, mirtingiesiems, pagelbsti žvilgterėti į tas tikrosios būties paslaptis be badavimo, kūno marinimo, į dykumas atsiskyrimo, peyotle ir haliucinacijas sukeliančių grybų valgymo.

Lieka seniai mūsuose nebejudintas klausimas, kodėl dailininkai piešia ir parodas rengia, kompozitoriai komponuoja, recitalius ir koncertus organizuoja, poetai rašo ir knygas leidžia? Cinikai pasakys, kad nori gyventi, arba kad tokia yra visų ekstravertų silpnybė ir kad visi kūrėjai yra didžiausi ekstravertai. Bet tai labai paprasta. Klauskite lakštingalos, ko ji naktimis alasija ir bitės, kas ją išmokė geometrijos! Tai yra, ko nei lakštingalė, nei bitė neatsakys. Kodėl menininkas turėtų būti kitoks. Žinoma, pradėk perdaug artėti prie lakštingalos, ji nutils, pradėk perdaug kišti norį į bičių avilį, gausi spragtį. Palikime ir mūsų kūrėjus laisvai reikštis. Jie yra pionieriai. Ir man rodosi, kad ateitis yra tokia, kad menas pasidarys **visų** homo sapiens išraiškos mediumas, kaip iki šiol jau pasiekta kalbos srityje. Tinka ir čia posakis, kad daug yra pašauktų, bet maža išrinktų. Neišrinktieji visuomet buvo ir bus didžiausi triukšmadariai, reikalaują jiems neprideramo pripažinimo. Tiesa yra, kad mene, kaip ir visame gyvenime, sveikas protas (common sense) atskiria kviečius nuo pelų. Tiesa yra, kad menininkai yra jautriausioji kasta ir, kaip ir visi ekstravertai, reikalauja sau kartais daugiau pripažinimo, nei eilinis mėgėjas norėtų duoti, ir juo pretendentas mažiau vertas, juo jo reikalavimas įsakmesnis. Čia tinka palyginimas su Maxwell gatve, kur pardavėjai gaudo praeivius už skvernų, jėga tempdami į savo voratinklius, ir piktai burnoja, kai iš jų auka išsisuka. Natūraliai tai labai natūralu, nes kas savo prekę peikia, tą iš turgaus laukan varo.

Tikroji tiesa yra ta, kad žmogus yra kūrėjas ir jo kūrybos procesas vyko nuo tos dienos, kai jis atsistojo ant dviejų kojų ir vyks, kol jis neišsinešdins į padanges savo atominiais žaisliukais, arba ad infinitum. Kodėl? Todėl, kad žmogus yra savo Tėvo vaikas, geresnis ar blogesnis, didesnis ar mažesnis, bet tas pats bendradarbis to didžiojo Menininko, kurs per amžių amžius neilsdamas darbuojasi, komponuodamas kaskart gražesnius plaštakių sparnus, ryškesnes orchidėjų varsas, didesnius abrinus žmogaus vaikų smegenims sudėti ir naujas Super Nova, naujiems ir, tikėkime, geresniems "gamtos karaliams" išvystyti.

—J. Pronskus.

Menas ir kritika

Ryšium su Picasso paroda Chicagos Meno institute buvo suruošta visa eilė paskaitų, kuriomis buvo keliamos gyvenamojo laiko meno problemos. Beieškant konkretaus atsakymo į iškeltus klausimus, keliama ir naujų minčių bei įgijama naujų žinių, atseit, ko šiandien menininkas reikalauja iš visuomenės, o visuomenė iš menininko. Nusiskundžiama, kad visuomenė mažai arba visai nesidomi auklėjimo reikalais. Kai plačioji visuomenė mažai tesidomi kultūrinio gyvenimo reikalais, yra sunku ką ir bedaryti.

Meno paroda, kaip ir išleista nauja knyga, paliekama spręsti visuomenei. Plačioji visuomenė

(Tęsinys 11-me pusl.)

Skaitykite Linksmą Mėnesinį Laikraštį
VĖPLĄ
Karikatūros, šaržai, anekdotai, feljetonai ir įvairus humoras
Metinė prenumerata tik $1.50.
Adresas: VĖPLA, 854—39th Avenue
Ville Lasalle, Montreal, Q. Canada

Būkite pasiruošę žiemos šventėms ir Kalėdoms

Geriausios rūšies drabužiai, paltai apsiaustai vyrams ir moterims.
Pirmos rūšies prekės labai prieinamomis kainomis.
Drabužiai nepaprastai žema kaina
$45.00 vertės dabar po ..... **$27.50** ir aukščiau
Siuvame pagal išmieras nuo $35.00 iki $65.00
TAIP PAT SPORTINIAI ŠVARKAI, KELNĖS, APSIAUSTAI, ZIP ŽAKETAI IR SUBURBAN COATS.
Parduodame taip pat rūbus dvasiškiams ir siuntimui į Europą. Taip pat vilnonės medžiagos jardais į Europos kraštus.
Didelis gerų medžiagų pasirinkimas.
JIM FOSTER CLOTHES
(Įsteigta 1908 metais)
2250 SO. SPAULDING AVE.
Valandos: pirmadieniais iki 8:30 vakaro; šeštadieniais iki 2:30 po pietų.
Kitomis dienomis iki 5:00 po pietų.
Daug vietos automobiliams pastatyti.

SKOLINK IR TAUPYK
Standard Federal Savings
—pačioj saugiausioj ir stipriausioj Amerikos įstaigoj.

Daugumas Chicagos lietuvių savo pinigus taupo STANDARD FEDERAL įstaigoje, nes ilgų metų patyrimas juos įtikino, jog tai yra pati stipriausioji ir saugiausioji įstaiga.

Žemiausiais procentais skoliname pinigus namams pirkti, statyti ir taisyti.

Kai perki namą, visuomet kreipkis į STANDARD FEDERAL — sutaupysi pinigų ir išvengsi bereikalingų rūpesčių.

STANDARD FEDERAL visiems teisingai patarnauja, o karo ir depresijos laikais taupytojams visados mokėdavo pagal pareikalavimą.

STANDARD FEDERAL turtas viršija 57 milijonus dolerių.

Atsargos Fondai STANDARD FEDERAL įstaigos siekia 5 milijonus ir ketvirtį. Be to, visos taupytojų sąskaitos yra apdraustos Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

Pinigai, įdėti prieš 11-tą dieną, neša dividendą už visą mėnesį.

CHARTERED AND SUPERVISED BY THE UNITED STATES GOVERNMENT

JUSTIN MACKIEWICH, President
JUSTIN MACKIEWICH, JR., Vice-President

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

Standard Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
(Archer Ave. at Sacramento)
PHONE: VIrginia 7-1141

DIENŲ SKEVELDROS

Spiaudyklės tinka valgyti

ir gerti, — iškart geruoju, o vėliau piktuoju šaukė Lukiškių kalėjimo viršininkas bolševikas. Tai buvo 1939 m. vėlų rudenį Vilniuje. Plačiau apie tai galima rasti neseniai iš spaudos išėjusioje atsiminimų knygoj "White Nights". Autorius? Menachem Begin, žinomas žydų veikėjas ir kovotojas už Izraelio laisvę. Jis buvo areštuotas ir, kiek laiko patardytas, nutartas deportuoti į konclagerį. "Paruošti vietos naujiems kaliniams!" — įsakymas griežtas, bet ir kliūčių daug. M.B. ir kiti jau "išaiškinti" "liaudies priešai" perkeliami į greitomis "pertvarkytus" Lukiškių rūsius. Kai ateina pusryčių metas, kaliniams atnešama spiaudyklės. "Galėsite valgyti ir gerti". "Kas?!" Suimtieji protestuoja. Kava aušta prie durų. Budintis NKVD-istas aiškina, kad spiaudyklės švarios. Suimtieji atsako, kad iš spiaudyklių gerti neįmanoma, nes pats spiaudyklių vaizdas verčia vemti. "Spiaudyklės išdezinfekuotos"... — "Dugno emalė įskilusi, jokia dezinfekcija nebepadės..." — "Daug kalinių, mes pristigom indų..." — "Tai kam žmones areštuojate?!" — Uždarykite snukius!" — supyko raudonosios administracijos pareigūnas. Perpiečiu, kai kaliniai atsisakė pietų, vėl pasirodė NKVD karininkas: "Tuojau atneš visai naujas, dar nenaudotas spiaudykles, ir ramiai sau valgykit. Su laiku bus atvežta geri indai..." Kaliniai tylėjo. Atėjo vakaras. Nučjo gulti visą dieną nevalgę.

Atsiminimų autorius vėliau sutiko tautietį iš Vokietijos, kuris keletą metų buvo sėdėjęs Dachau koncentracijos stovykloje, iš jos išsigavęs ir į TSRS atbėgęs suimtas ir nuteistas 5 metams kalėjimo kaip "nacių šnipas". Ans guodėsi M. Beginui:

"Buvau Dachau... Tiesėme kelius. Darbas buvo sunkus, bet tedirbom 8 valandas. Taip, kartais naciškasis prižiūrėtojas žerdavo į veidą ir šaukdavo: 'Žydiškoji kiaule!' Tai buvo rūstu. Bet ar čia 'urkai' (kriminalistai) nepravardžiuoja mus 'nususėliais žydais'? Ar nespardo? Gal tamsta manai, kad yra skirtumo, kai plūstasi prižiūrėtojas ir kai tą patį daro kaliniai kriminalistai?! Ten turėjau švarią lovą. Muilo turėjau, šepetuką dantims. Švarius baltinius, šiltą žiemai drabužį. Susisiekdavau su šeima. Gaudavau laiškų ir siuntinukų. Nėra reikalo pasakoti, kaip nekenčiu tų prakeiktų nacių, bet kai čia guliu mėšluos ir smarvėj, bet kai niežti visą kūną, kai amžinai ilgiuos dar bent vieno gabaliuko duonos, sunkios mintys ateina į galvą. Žinau, mintys baisios, bet nebegaliu jų nuslėpti. Kartais galvoju, kad jei reiktų pasirinkti lagerį prie Pečoros ar koncentracijos stovyklą Dachau, pasirinkčiau... Dachau".

Atsiminimų autorius laisvę teišvydo, kai kilo nacių-komunistų karas, kai baigėsi "krauju sucementuotoji" Molotovo-von Ribbentropo bičiulystė, išsivadavo kaip b. Lenkijos pilietis.

Ak, dabar suprantama, kodėl 1939 m. rudenį, prieš perduodant Vilnių Lietuvai, buvo grobstoma bet kurios gėrybės, netgi... spiaudyklės iš ligoninių džiovininkams. Grobstymą vykdė NKVD ir... reguliarūs raudonosios armijos daliniai, ir pagal iš anksto Maskvos paruoštąjį planą, "penkmečio planą".

Neminėk Vilniaus vardo...

— šitai nerašytas, bet visuotiniai po dabartinę Lenkiją galiojąs įsakymas. Tai praneša ir piktinas: J. Sakowski (žr. "Wiadomośći" Nr. 604). Str. antraštė tokia: "Liberalas su liberija" (darbdavio tarnui duotu drabužiu). Liberalas? nagi, Gomulka, kurs gyvenąs ir dirbąs pagal Maskvos iš anksto paruoštą darbotvarkę ir labiausia paisąs neįžeisti "didžiosios mūsų tautos" interesų ir garbės. Poza Vakarams, pozicija... Rytams!

Str., be kita ko, kalbama, kad atidarymas durų lenkų tremtinių kūrybai ing pačią tautą esąs klastingas taktinis ėjimas: 1. uždarykite tremties spaudą ir leidyklas, 2. parėję namo kalbėsite be klaidų režimui. Tai jau patirta iš kelių faktų. Neseniai žuvusio (nusižudžiusio) poeto Lechonio rinktinėje, išleistoje anapus (ir gomulkinės vyriausybės lėšomis!) išbraukyta geriausi eilėraščiai, kuriuose neigiamai atsiliepta apie "broškiškosios" rusų tautos atstovus (tiksliau: žandarus, malšinusius andai — 1831 ir 1863 m. — sukilimus Lietuvoje ir Lenkijoje). Pasirodė Varšuvoje M. Wankowicziaus "Monte Casino" (3 tomai apybraižų, tremty išleistų). Kas išcenzūruota, dar neaišku. Pats M. Wankowicz buvo nuvykęs "padabonių" į Lenkiją, bet... grįžo ir pareiškė, kad nėra nei minimum sąlygų kurti ir spausdinti.

J. Sakowski rašo, kad į Lenkiją "nėra durų" ne tik tremties knygoms apie Vilniaus (Lvovo, iš viso vadinamųjų "Kresų"), anot jo, lenkiškumą, bet ir anykščiomis temomis sukurtajai dailiajai kūrybai, pvz. Cz. Miloszo apysakai "Dolina Issy" ("Isos — literatūrinis Nevėžio vardas! — slėnis") ir t.t.

Beje, kai šįmet buvo pasikeista Lietuvos-Lenkijos meninėmis vertybėmis (abipusės ansamblių kelionės, proginiai informaciniai spaudiniai ir t. pn.), lenkų tremtinių spauda buvo santūri, nes, anot "Orzeł Biały" (pilsudskininkų), "sustiprinama status quo".

Praeities klaidos keršija...

Vartau, va, M. Šikšnio — Šiaulėniškio Rinktinę (Vilnius, 1957 m.), ir galvoj, kaip ir širdy, telkiasi drumstos mintys. Autorius — šlovingasis Vytauto Didžiojo gimnazijos Vilniuje Direktorius! — šakota asmenybė, pedagogas ir kovotojas (visu matematiškuoju tikslumu!) Lietuvos grįžimą Vilniun (1939 m.) pergyveno su viltimi ir — širdgėla. Įvade į Rinktinę rašoma:

"... Lietuvos buržuazinė vyriausybė... pirmu žygiu atleido M. Šikšnį į pensiją; tai buvo nepelnytai skaudus smūgis žmogui, pripratusiam be atvangos triūsti mažam, triukšmingam pasaulėly, "gerųjų atsiminimų krašte", kaip šiandien vadina Vilniaus gimnaziją buvę jos mokiniai".

Ak, teko protestuoti jau aną metą "Vilniaus Balse". Naujasis direktorius St. Kairiūkštis (regis, jau a.a.) manė, kad tai smūgis į jį, grasė teismu. Išsiaiškinta. Neaiškūs teliko švietimo ministerijos.. užkulisiai.

Toliau įvade A. Liobytė (mūs — tada jaunų ir nevedu-

(Tęsinys 7-me pusl.)

• Parduodu, Pritaikau
• ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklelius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielu noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
VIctory 2-6469

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOSE"

GLASER'S FURNITURE

NOW! AT LAST
A FABULOUS THRIFT MODEL

America's Best-Selling Coffeemaker
UNIVERSAL
Coffeematic

Imagine it! Perfect Coffee every time brewed automatically in the best coffeemaker of all—the Universal Coffeematic. With so many of the famous features of the more expensive de luxe models including the amazing Flavor-Selector, Heat-Sentinel to keep coffee warm, cold water pump, chrome plate on solid copper and others.

8 cup capacity

Only $19.95

Quantities are limited—so hurry.

GLASER'S FURNITURE AND APPLIANCE COMPANY

5115-5123 So. Kedzie Ave. PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

sių! — Valdone šaukta...) rašo: "...Daug audrų praūžė pro Vilnių, daug žmonių ir įvykių nusinešė karo metai, stojo į darbą naujos mokytojų ir rašytojų kartos..."

Ak, jei šiandie A. Liobytę-Paškevičienę susitikčiau akis akin (ar ir prie žmonių), drąsiai pakartočiau tai, ką tariau "Vilniaus Žodžio" redakcijai iškaulinęs iš jos pirmą gimnazistiškąjį kūrinėlį: "Moterie, esi pasmerkta kūrybai!"

A. Liobytė yra gavusi premijas už pjesę "Kupriukas muzikantas", inscenizavimą A. Vienuolio "Paskenduolės", su pasisekimu ėjo Lietuvos teatruos pjesė-pasaka "Meškos trobelė" ir — pamiršau vardą! — dar nauja, 1957 m. — pjesė.

Bet grįžkime į Rinktinę. Iš viso jaučiama... atodrėgis. Įdėta net Giesmė, spausdinta 1895 m. "Varpe":

Pasakyk, mano mylimas krašte,
Ar vietelė yra Lietuvoj,
Kur būt galima žmones ten rasti,
Kurie linksmai be vargo gyvuoj?
— Visi vargsta ir mieste, ir kaime,
Ir vargams nematyt pabaigos;
Bet ateis, žmonės tiki, mums laimė,
Ir kitos susilauksim tvarkos.

O gal ir čia yra jau mūs minėtoji... liberalybė su liberija? Garsusis Maskvos lietuvių studentų himnas (vokiečių okupacijos metu harmonizavo muz. J. Sinius, rotatorinę laidą parūpino tremty muz. J. Kreivėnas) "Broliai lietuviai, visi iš vieno vardą Tėvynės kelkim aukštyn!" — neįdėta. Tai tokia "broliškosios" rusų tautos ober-cenzoriaus valia...

Susidūrus akis akin su cenzorium, grįžta atminiman žinomojo dramaturgo ir režiseriaus Sacha Guitry (jau mirusio!) konfliktas su vienu teatro direktoriumi. Sacha neišlaikė ir plieskė: "Aš *nedalyvausiu* Tamstos laidotuvėse!" Sachos tėvas (irgi aktorius ir rašytojas-mėgėjas) subarė jį: "Sūnau, negalima taip griežtai..." Bet ryto dieną pats patyręs kažkokią nuoskaudą sušuko: "Pone direktoriau, *su malonumu... dalyvausiu* Tamstos laidotuvėse!"

Kas išeitis gali būti?

Šįmetis Nobelio laureatas Albert Camus yra kaip niekas kitas Prancūzijoj JAV simpatikas, komunistų net Amerikos agentu vadinamas. Kai prieš keletą metų "Time" korespondentas užklausė Camusą kas kenkia Amerikai europiečių, ypač prancūzų, opinijoje, atsakė lyg iš atminties: "Thriller'ių literatūra. Kas mėnuo milijonas prancūzų skaito naujausius thriller'ių vertimus ir pro juos, lyg per veidrodį, mato Ameriką. Klaidingąją Ameriką. Mato amerikiečius, kuriuos ėste ėda korupcija, mato girtaujančius iki sąmonės netekimo, mato prievartaujančius jaunas merginas savo prabangiuos automobiliuos. Kontrpropaganda būtų tada, jei būtų išleista serija knygų, kuriose būtų pavaizduoti amerikiečiai kaip vegetarai, o amerikietės kaip skaistuolės ir matronos. Bet, deja, tokioms knygoms Prancūzijoj nebebūtų... paklausos!"

Skiriasi žmonės, skiriasi skoniai...

Valéry 1926 m. rašė vienam jaunų kūrėjų globėjui: "Gal būt, tarp jų yra tokių, kurie ypač rūpinasi savo kūrinių stiliumi ir forma, rūpinasi tobulėti. Norėčiau pagirti jų triūsą ir užtikrinti, kad laikas, kurs praleidžiamas savo kūrybos klaidoms pažinti ir pataisyti, yra su prasme. Man dedas, kad ir mažiau vykęs kūrinys, kuris pareikalavo iš kūrėjo daugiau triūso ir pastangų, yra vertesnis kūrėjo raidai, kaip anas, kurį parašė lengvai".

Bet... Aleks. Dumas (tėvas) — beveik 800 tomų autorius — niekad savo rankraščių antrą kartą nebeskaitydavo ir savo sūnų, kurs amžinai rankraštį braukė-taisė, šitaip kartą išbarė: "Tai jau nebe literatūra, tai... muzika!"

J. Cicėnas

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA
Visų rūšių apdraudos.
Automobilių finansavimas. Notariatas
Valstybės patvirtintos kainos
JONAS KIRVAITIS, WAlbrook 5-5671
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
6108 S. Ashland Ave., Chicago 36, Ill.

NAUJA GADYNĖ PLAUKAMS
Ar nori turėti gražius plaukus?
Muilo gabalas nėra švarus, todėl mėgink Naujos Gadynės (New Era) formulę galvai trinkti. Sėkmingai išmėginta per 40 metų.
Siųsk $2.00 už 8 uncijų bonką.
FRANK BITAUTAS
527 E. Exposition
DENVER, COLO.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

NOW AT
LEO BERMAN FURNITURE
THE NEW Sunbeam
HOLLOW GROUND* BLADE-ELECTRIC
SHAVEMASTER RAZOR
shaves close as a safety razor with electric speed and convenience
SUNBEAM, SHAVEMASTER
Model G—Traveling case converts into wall cradle holder.
Model GZ—Genuine leather zipper case
Sunbeam Blade-Electric is the only real double edge, hollow ground* blade in electric shaving powered by a 16-bar armature-type real motor. Actually shaves below the *beard line* because countersunk openings pop whiskers high for the lightning-fast double-action blade. Model G in six handsome colors.
*HOLLOW GROUND BLADE IS SELF SHARPENING.
Big, continuous head lets you shave with a gentle, circular motion.
Now available in your choice of 6 handsome colors
ASK ABOUT OUR FREE 14-DAY HOME TRIAL.
LEO BERMAN FURNITURE AND APPLIANCE STORES
1638 W. 63rd Street HEmlock 4-6800
(One block West of Ashland on 63rd St.)
3422 Michigan, East Chicago, Indiana
Phones: WAterfall 8-8400 East Chicago 5611
OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

KEISTA, BET FAKTAS

Raudonas švysterėjimas prie mėnulio

James Morrow, JAV oro biuro stebėtojas iš Abilene, Texas, pranešė matęs lapkr. 9 d. 7:50 val. vakaro rausvai oranžinės spalvos švysterėjimą, trukusį apie 45 sekundes "tiesioje su mėnuliu linijoj". Dėl šiek tiek debesuotumo jis negalėjęs tiksliai nustatyti ar tas švysterėjimas buvo pačiame mėnuly.

Moteris 37 metus išnešiojo akmeninį vaiką

Sekmadienį, lapkr. 10 d. Šv. Kryžiaus ligoninės štabo viršininkas Dr. Edward J. Krol pranešė apie vieną labai retą reiškinį, atsitinkantį iš 4 milijonų vieną kartą, kaip viena Chicagos moteris per 37 metus išnešiojo savo viduriuose suakmenėjusį kūdikį, pati to nežinodama... Tai moteriai, jau 67 metų amžiaus, buvo padaryta operacija pereitų metų gruodžio mėnesį, kai rentgeno spinduliais tyrinėjant skilvio votį buvo pastebėtas "akmeninis vaikas". Moteris po operacijos ilgai netrukus mirė.

Apklausinėjant tą moterį ir jos vyrą patirta, kad prieš 37 metus ji, beplaudama baltinius staiga apalpo ir jos gydytojas nustatė "vidurių slogą". Per 12 dienų išbuvusi be sąmonės ir netekusi daug kraujo ji vėliau pasitaisė, bet kas su ja tuomet atsitiko, tik dabar nustatyta. Kūdikio užuomazga prasidėjo ne pačiame yščiuje, bet yščiaus vamzdely ir embrionui beaugant, vamzdelis plyšo ir gemalas perėjo į vidurius, kur ir priaugo prie omentum arba riebalų klodo. Čia motinos kraujas gemalą maitino du ar tris mėnesius ir kai jau "vaikas" buvo apie puspenkto mėnesio amžiaus, kraujo tiekimas nutrūko ir gemalas pradėjo sukalkėti. Dabar jį po 37 metų išėmus, "vaikas" buvo "panašus į išdroužinėtą marmuro stovylėlę su visais aiškiai matomais bruožais". Toks suakmenėjęs gemalas moksliškai vadinamas "lithopedion" ir tokių pasitaiko tik vienas iš 4,000,000 nėštumų. Kadangi medicinos mokslas ir diagnostikos technika jau yra labai pažengę, tai tokių atsitikimų esą vargiai beteks sulaukti.

11, 11, 11, 11

Grand Rapids, Mich. Skaitlinė vienuolika šiemet buvo ypatingos svarbos jaunajam Jimmy Willis. Tai yra, pirmadienį, vienuolikto mėnesio (lapkričio) 11 dieną, 11 valandą vakaro jis sukako 11 metų amžiaus.

Prikėlė 133 dienas gyvą mirusią

Wimbledon ligoninėje, Anglijoj, nuo šių metų pavasario gulėjo pusiau mirusi Miss Mary Kent, 18 m., kuri bejodinėdama nukrito nuo arklio ir arklys dar perspyręs galvą. Tik iš kvėpavimo buvo matyti, kad ji dar gyva. Per visas 133 dienas nebuvo akių atvėrusi, nei žodžio ištarusi. Kiek daktarai ir slaugės bandė ją atgaivinti, niekas nepadėjo. Sykį pričėjusi nauja jauna slaugė, pradėjusi glostyti galvą švelniai paklausė: "Juk tu esi kilusi iš kaimo, Marija?" — "Ne", atsakė mirusioji ir staiga atvėrė akis. Kol buvo pašaukti daktarai, Mary Kent jau kalbėjo ištisais sakiniais.

Vienas griežia dviem smuikais

Chicagoje, 641 E. 92nd st., gyvena Frank Abramic, 72 m. kilęs iš Jugoslavijos, kuris griežia vienu smuiku, laikydamas jį po smakru, antruoju — pasidėjęs ant žemės, kojos pirštais. "Kadaise pamačiau, kaip berankis žmogus rašė, pieštuką tarp kojų pirštų įspraudęs, ir man kilo mintis, ar aš negalėčiau panašiai koja griežti smuiku. Truko devyni metai įprasti", jis pareiškė.

Jaunystėje, gyvendamas Jugoslavijoje, jis buvo geras muzikontas, grodamas slavų instrumentu — tamburinu. Atvykęs į JAV 16 metų pradėjo mokytis griežti smuiku, šiandien groja ne tik dviem smuikais vienu kartu, bet groja smuiką už nugaros užsikišęs, ant galvos užsidėjęs ir tarp kelių pasidėjęs, antru smuiku pritardamas savo kojomis.

Dvasia nugali visus trūkumus

Evangelos Georgakakis, 21 metų amžiaus Kretos salos gyventojas, netekęs regėjimo, dešinės rankos ir kairės rankos pirštų, kai per antrąjį pasaulinį karą buvo vokiečių išsiųstas prievartos darbams ir sužalotas kasyklos eksplioziojoje, šiandien gali skaityti braille raštą savo liežuvio galu. Braille raštas yra išrastas akliems skaityti, pirštų galais liečiant reliefu popieriuje įspaustas raides. Neturėdamas pirštų Evangelos tatai padaro liežuviu. Tuo būdu jis baigė visą gimnazijos kursą.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: aksdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. telef.: WAlbrook 5-5076

Tel.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiktai susitarus.

Ofiso telef.: VIrginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1—3 ir 6—8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1—4 val. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Rezid. tel.: STewart 3-4511
Ofiso telef.: YArds 7-1166
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val. kasdien. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2—4 po pietų ir 7:30—9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonas: PRospect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10—12 ir 4—7 val.
Trečiad. ir šeštad. tik 10—12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12—4 val.
Butas: 1634 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—2:30
Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad 6—8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Tel. ofiso: HE 4-1202 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PRospect 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
(71-oji ir Campbell Ave.)
Valandos: pirmad., ketvirtad., šeštad. nuo 1 iki 4 val.; antrad. ir penktadieniais nuo 5 iki 8.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2—4 ir 6—8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YArds 7-4787
Namų telef.: PRospect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

— Buvę treniruotėse, nepamirskite likusių mūrinose stovyklose savo draugų. Bent vieną kartą dienos uždarbį!

Telef. ofiso: CLiffside 4-2696
Rezid.: LAfayette 3-1172
DR. P. ŠTRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PRospect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v.
šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIbson 8-6195
Valandos: pirmad. ir ketv. nuo 5 iki 9 val. vak., antrad. ir penktad. nuo 1 iki 5 val. popiet, šeštad. nuo 2 iki 4 val. popiet, trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso ir rez. PRospect 6-9400
Dr. Ona Vaškevičius
(VAŠKEVIČIŪTĖ)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1—3 popiet ir nuo 6—8 val. vakaro; šeštad. 1—4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

C. Z. VEZEL'IS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31 os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
Sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PRospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 3 p. p.

Dr. Kazimieras
MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Ideda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.
Šeštadieniais 10—2 val. po pietų.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daromi su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiama į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1373

TRUMPMENOS

Paruošė R. E. M.

ŠVARŪS vystyklai du kartu savaitėj lėktuvu iš Stockholmo siunčiami į Maskvą. Vystyklus gauna vieno JAV pasiuntinybės tarnautojo žmona, kuri paaiškino, kad Maskvoje labai sunku esą gauti vystyklų, o viešbučio, kuriame ji gyvenanti, skalbykla vystyklų neskalbia...

Įdomus pavyzdys krašto, kuris sugeba sutelkti mokslininkus, technines priemones, milijardines lėšas, milžiniškus žmonių ir žemės turtų resursus, kad į erdvę išsiuntus Sputniką, tačiau nesugeba arba bent neranda reikalo savo sostinę aprūpinti elementariausiomis higienos būtinybėmis.

* * *

Iš GOMULKOS Lenkijos vienam JAV lietuvių savaitraščiui lenkė laikraštininkė rašo apie Suvalkų trikampio lietuvius: "Su skaitymu lietuviškoje bendruomenėj gerai ir blogai. Gerai — nes skaitymo noras yra pakankamai didelis, blogai — nes to noro nėra kuo tenkinti... Knygynų vedėjai giria lietuvių skaitytoją. Jie ieško knygų, perka daug, nesuinteresuotai jas ima komisan ir platina tolimesniuose ir nuošalesniuose kaimuose..." Taip padėtis atrodo Lenkijos lietuviuose. Gi lietuviškos leidyklos Vakaruose skaitytojui pateikia ir įdomių, ir puikiai išleistų, ir vertingų knygų, tačiau skundžiasi, kad šimtatūkstantinė lietuvių bendruomenė nė 1000 egzempliorių tiražo neišperka. Tiesa, lietuvis išeivis Vakaruose už Punsko ar Suvalkų lietuvį turi daug geresnes medžiagines sąlygas: čia bene ir bus šuva pakastas...

* * *

PETROVŲ AFERA prieš 3 metus sukėlė nemažą susidomėjimą. Neseniai Australijos min. pirm. Menzies parlamente pabrėžė, kad buvusio MVD valdininko ir jo žmonos parodymai Vakarams buvę nepaprastai didelės reikšmės. Iki šiol Petrovai identifikavo bent 522 Sovietų agentus Vakaruose. Manoma, tiek informacijų apie Sovietų špionažą Vakarai nėra gavę nuo 1937 metų, kada į Vakarus perbėgo Raudonosios Armijos Europos skyriaus viršininkas gen. Walter Krivitsky. 1941 m. Krivitsky rado nušautą viename New Yorko viešbuty. Suprantama, kodėl dabartinė Petrovų pavardė ir gyvenvietė yra laikoma paslaptyje.

* * *

NAUJOJOJE Gvinėjoje įvestas naujas "galvos mokestis", kuriuo kiekvienas 18 m. sulaukęs vyras per metus turi mokėti po du svarus. Yra — girdėjom — baiminamasi, kad salos gilumoj gyvenantys čiabuviai šito *galvos* mokesčio nesuprastų paraidžiui ir... pagalviui.

* * *

LIBERALINIO sparno jaunuomenę apjungianti Amerikos lietuvių studentų Santara šįmetiniame savo suvažiavime pagrindinę paskaitą skaityti pasikvietė Ateitininkų Federacijos Tarybos narį dr. Juozą Girnių. Studentai, pasirodo, prelegentą rinkdamiesi dėmesį kreipė į intelektą ir asmenybę, partijos biletu aplamai nesirūpindami. Pavyzdžiui, valstiečių liaudininkų suvažiavime prelegentu matyti, sakykime, krikšč. demokratų partijos šulą: atleiskite, fantazija taip toli vis dėlto neneša. Atrodo, kad vyresnėsės kartos visuomenininkai iš jaunimo tikrai galėtų pasimokyti interideologinio bendradarbiavimo.

* * *

SKAITĖME vieno kunigo nusiskundimą: "Visuomet ir kiekviena proga visus vargšus kviečiau į savo bažnyčią. Sprendžiant iš bažnyčioje surenkamų aukų, atrodo, kad varguomenė mano kvietimu pilnai pasinaudojo..." Panašiais atodūsiais, tur būt, galėtų ir lietuviai aukų rinkėjai paaimanuoti.

* * *

NASSERIO užsienių reikalų ministeris Mahmoud Fawzi Jungtinėms Tautoms pagrąsė, kad Egiptas jokiam agresoriui *neleis* pažeisti "nei vieno Sirijos pirštelio, nei vieno plaukelio..." Jungtinės Tautos, tur būt, labai susirūpino. Ypatingai prisiminusios, kaip pereitaisiais metais egiptiečių kariuomenė iš Gazos per visą Sinajaus dykumą atsirado Port Saide... per 24 valandas.

* * *

KIEK kainuoja politikieriai? Statistiniais daviniais remiantis, neperdaugiausiai. Prancūzijoje, pavyzdžiui, vieno parlamentaro išlaikymas per metus kainuoja 4 s. 6 d. (USA dol. 0.61), JAV tuo tarpu — 2 s. 7 d. (USA dol. 0.35), Britanijoj tiktai 1 s. 2 d. (USA dol. 0.16), gi pigiausiai Olandijoje — tiktai 10½ d. (USA dol. 0.12). Sumos, palyginti, nedidelės, tačiau žiūrint į politinį pasaulio šiupinį, kyla rimtos abejonės, ar tie politikai ir to verti.

* * *

PO PENKIŲ metų pertraukos Nobelio premininkas Ernest Hemmingway "Atlantic" žurnale po bendru pavadinimu "Du pasakojimai apie tamsą" atspausdino dvi naujas savo apysakas. Pavadinimas, gal būt, yra simboliškas, prisiminus, kad autorius 1954 m. po lėktuvo avarijos Afrikoj buvo laikinai apakęs.

* * *

MOTERIMS idealus kraštas, atrodo, būtų Naujoji Zelandija. Tenykščio socialinės globos departamento žiniomis, senatvės pensiją gauna 143 moterys tarp 95 iki 99 metų amžiaus ir tiktai 11 to paties amžiaus vyrų. Pensiją taip pat gauna 22 moterys sulaukusios šimto ar daugiau metų amžiaus, tačiau nei vienas šimtametis vyras. Gal būt, vyrai tokio amžiaus nepasiekia kaip tik dėl to, kadangi moterys jo susilaukia?

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. Taip pat mano garaže perkamus duslintuvus įdedu veltui.

Nelaimių pasitaiko.

Mes pataisome.

Leiskite mums pataisyti radiatorių.

Ar reikia pagalbos?

(MUFFLERS INSTALLED FREE)

Ford 1941-53	$8.25	Mercury 49-51	$8.95
Chevrolet. All 1937-53	8.25	Oldsmobile 6, 41-50	8.20
Chevrolet 54-55	9.95	Plymouth 42-56	9.95
Chrysler 6, 42-52	9.91	Pontiac 37-54	8.95
Dodge 6, 42-56	9.95	Buick 37-52	12.00

IR TAIP PAT ČIA NEIŠVARDINTIEMS AUTOMOBILIAMS.
Išmetimo paipą irgi įdedama veltui, jeigu perkama kartu su duslintuvu.
DARBAS ATLIEKAMAS PATYRUSIŲ MECHANIKŲ.
Dirbtuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmad. uždaryva.

M. ČESAS
1934 West 59th Street Tel.: GR 6-9136

NELAUKITE- RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

NEWARK'E VEIKIA OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.
Siunčiame maisto produktus, naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t. Turime drabužinių medžiagų, odų, siūlų, muilo ir įvairių kitų siuntiniams tinkamų daiktų.
SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMI KAIP GALIMA GREIČIAU.
— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —
— Siuntiniai pristatomi gavėjui maždaug 7-8 savaičių bėgyje.—
Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.
Siuntėjas gauna asmeniškus gavėjo pakvitavimus.
VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMI SU JAU APMOKĖTU MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.
SIŲSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!
Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.
Reikalaukite katalogų. Rašykite lietuviškai, rusiškai arba angliškai.
Netoli Pennsylvanijos gelžkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

(Siuntiniai persiunčiami su Parcels to Russia, Inc., leidimu).

Iš anksto siųskite savo dovanas Kalėdoms ir žiemai!

Tik paskambinkite arba parašykite, kada Jūs pageidaujate siųsti savo siuntinius.

Siuntiniai į LIETUVĄ ir Rusiją

Viskas apmokama iš anksto.
Garantuotas pristatymas.

NAUJI DRABUŽIAI, MEDŽIAGOS,

VAISTAI, MAISTAS IR T. T.

Patikimas—greitas—betarpiškas patarnavimas.

Tūkstančiai patenkintų klientų visame JAV krašte.

Reikalaukite naujų katalogų.

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 SOUTH STATE STREET
Suite 1200
CHICAGO 4, ILLINOIS
Tel.: WAbash 2-9354

Mes turime nuo 1947 metų betarpišką sutartį su Inturistu Maskvoje.

MOKSLO ŽINIOS

Chemikalai, kurie užmuša vėžį

Amerikos Vėžio Draugijos prezidentas Dr. Lowell Coggeshall pranešė tos dr-jos susirinkime, kad yra atrasta, jog kai kurie chemikalai, darant eksperimentus su gyvuliais laboratorijose, užmuša vėžį. Chemikalais tiesioginiai užnuodijamos vėžio celės, sustabdomas jų augimas arba jos sunaikinamos radiacijos pagalba ir pakeičiant organizmo chemiją. Mokslas dar nežinąs, kaip ir kodėl vėžys prasideda ir auga, tačiau medicinos praktika rodanti, jog ligą galima kontroliuoti ir jos nepažįstant. Vėžio pilna kontrolė esąs visai nebetolimos ateities dalykas.

Karvės smagenys pagerina protą

Dr. Mark D. Altschule, Harvardo universiteto medicinos mokyklos profesorius, rašo, kad karvių smagenyse esančios liaukos (pineal gland) ekstraktas, išbandytas su kroniškais skizofrenikais ir kitokiais proto ligoniais, parodė stebinančiai gerus rezultatus ir sukėlė dideles viltis. Jungt. Valstybių ligoninėse šiuo tarpu yra apie 300,000 skizofrenikų (persekiojimo manija sergą, manijakai). Dr. Altschule pranešimą paruošė po šešių metų bandymo ir sako, kad bandymai davė labai gerus rezultatus, kurie pasiliko ir po bandymų. Viena karvės smagenų liauka yra kepto ryžio grūdo didumo ir vienos dienos įšvirkštimams reikia 15-kos karvių liaukų.

Milijonus kartų šviesesnė už saulę

Harvardo observatorijos teleskopu pastebėta ir spalio 19 d. nufotografuota milžiniška *supernova*, t.y. tokia žvaigždė, kuri yra, gal būt, milijonus kartų šviesesnė už saulę. Tačiau ta saulė milžinas yra neįsivaizduojamai toli nuo žemės, visai kitoje galaksijoje arba "pasaulių saloje". Tokių atskirų pasaulių salų yra ištisi milijonai visatos erdvėse. Nova vadinama žvaigždė, kuri staiga sušvinta žymiai padidėjusiu skaistumu. Supernova vadinama tokia sušvitusi žvaigždė, kurios šviesa yra šimtus milijonų kartų didesnė už mūsų saulės. Staigus žvaigždės sušvitimas vadinamas jos gimimu, tad ir vardas Nova, bet greičiau tai yra jos mirtis, nes sušvitimas yra jos susprogimas. Bet dėl to mums nėra ko jaudintis, nes tatai įvyko taip seniai, kai, gal būt, mūsų pačių žemė nebuvo dar gimusi. Šviesa nuo tos žvaigždės, skrisdama po daugiau kaip 160,000 mylių per sekundę truko tiek ilgai, kol mus pasiekė.

Meteorai ne taip pavojingi?

Rusų "sputnikų" patirtis, kad jie tiek ilgai skraido net su gyvu šuniuku, rodo, kad erdvėse jie nebuvo pataikyti nei tokio meteorito, kurs juos būtų sužalojęs, juoba tokio, kurs juos būtų sudaužęs. Tad išvedama, kad tų meteoritų "kruša" erdvėse nėra tokia tiršta, kaip buvo spėjama. Tačiau ekzaminus tie "sputnikai" dar turės išlaikyti ateinančio gruodžio 10-13 d., kuomet jie pateks į Geminidų krušą. Viena tokia kruša, Perseidai, buvo rugpiūčio vidury, bet tuomet danguje dar jokio sputniko nebuvo. Kaip meteorai erdvėse atsirado, spėjama, kad prieš kokius 300,000,000 metų dvi ar daugiau planetų susidaužė ir jų dulkės ir trupiniai tebeklaidžioja erdvių begalybėse. Kai kartais danguje pamatom "krintančią žvaigždę", ji yra nedidesnė, kaip smėlio grūdelytis, kurs tokia šviesa įsižiebia visu smarkumu atsidauždamas į mūsų žemės atmosferą.

Plaštakės didelės flirtės

Miss Joselyn Crane, tropikų tyrinėjimo departamento darbuotoja, specialiai tyrinėjanti plaštakių (peteliškių) gyvenimą ir jų charakterį, rašo Nat. Geographic Magazine, kad plaštakės iš vienos pusės yra užsispyrėlės, kaip mulai, iš kitos pusės išlepėlės, kaip maži vaikai ir tinginės bei didelės flirtininkės, kaip... Jų jokiais būdais nepriversi daryti, ko jos nenori, pavyzdžiui jos nenuvarysi gulti, jei ji nenori, nepriversi pusryčiauti arba draugauti su kita plaštake, jei ji nenori. Bet kai joms užeina ūpas, jos flirtuoja gražiau nei filmų žvaigždės, žinoma, tik savo tarpe.

Juodvarnis ne blogas paukštis

Rūsčias, vaiduokliškas juodvarnis, kaip jį vaizduoja įvairių tautų folkloras, tikrumoje yra gana išmintingas paukštis, ištikimas šeimos narys ir dažnai gana geras juokdarys. Jis gyvena vidutiniškai iki 50 metų ir kur jis nepersekiojamas, kaip kad Kanados šiaurės indėnų tarpe, jis pasidaro visai jaukus paukštis. Jis minta viskuo, nuo kiškio iki daržovės. Šautuvą jis pažįsta geriau, nei jį pažįsta pats medžiotojas, ir jo vengia iš tolo. Jis "veda" visam amžiui ir divorsų nepažįsta, nes susituokia su ta pačia kas pavasarį.

Sykį Aliaskoje vienas šuo ėdė kaulo gabalą su apsčiai gardžios mėsos prie to kaulo. Juodvarnis pamatęs nuskrido, atsivedė savo pačią ir vienas priartėjo iš priekio, kitas iš užpakalio. Tas prie užpakalio staiga pašokęs įkando šuniui į uodegą, ir kai šuo sukaukęs pasisuko, kitas, prieky stovėjęs, tuo momentu pagrobė kaulą. Miške po to kelis kartus buvo girdėti varniškas nusikvatojimas.

— Mažieji neturi [illegible] tremty je nori mokytis. Dabar jiems [illegible]

KALAKUTAS DOVANAI
Kas pirks televiziją ar šaldytuvą pas
BALYS RADIO & TELEVISION SALES & SERVICE
2646 West 71st Street PRospect 8-5374

Visuomet mokėjome aukštus dividendus
DABAR JUOS DAR PADIDINOME
1/2%

TAUPYTOJAMS TEIKIAME ĮVAIRIUS PATARNAVIMUS VELTUI.
Kešiuojame čekius. Perkam ir parduodam valstybės bonus.
VISOS SANTAUPOS APDRAUSTOS IKI $10,000.00
CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
2555 West 47th Street LAfayette 3-1083
B. R. PIETKIEWICZ, prez. E. R. PIETKIEWICZ, sekr. ir adv.
Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vak.; antrad. ir penktad. nuo 9 ik 5; trečiad. uždaryta, o šeštad. nuo 9 iki vidudienio.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

in Smart Decorator Colors
Women of good taste approve Royale for every family meal, parties and buffets, too. It's truly ideal for outdoor living . . . guaranteed not to break, chip or crack in one full year of normal use. Stays cheerful and lustrous through countless washings . . . not affected by boiling water. Available in three smart colors . . . Charcoal Grey, Gardenia White, Flame Pink . . . Stunning in mixed sets.
16-PIECE STARTER SET
4 cups—8 oz., 4 saucers, 4 bread and butter plates—6 in., 4 dinner plates—10 in.
$15.95
Divided Veg. Bowl $4.50
Salt and Pepper (Pr.) $1.95
Butter Dish W/Cover $2.95
Sugar W/Lid $2.25
Creamer $1.75
OPEN STOCK AVAILABLE
GLASER'S FURNITURE AND APPLIANCE COMPANY
5115-5123 So. Kedzie Ave. PRospect 6-1790
OPEN MOND. AND THURSDAY EVENINGS

(Atkelta iš 5-to psl.)

nesiima nei meno, nei knygos vertinti arba svarstyti moralinių bei estetinių dalykų. Šis reikalas paliekamas kritikams — savo srities specialistams. Bet iš kitos pusės, kaip tada visuomenė sprendžia kritiką, kuris daro savo išvadas? Dvasinės kultūros problema yra amžina problema,—kas vieniem atrodo taip, tai kitiems ne. Tokio didelio nesusipratimo tarp visuomenės ir menininkų, praeityje nebuvo. Modernistas menininkas nepajėgia visuomenės įtikinti, kad šių dienų dailė esanti "geresnė". Iš tikrųjų kaip praeityje, taip ir šiandien, dailė ir menas ieškojo ir tebeieško naujų kelių, naujos formos, naujo išsireiškimo. Pažanga kompromisų ir pataikavimų nežino. Picasso iš savo žiūrovų reikalauja, kad jie suprastų formas, kurias jis jiems patiekia. Konstruktyvi kritika, objektyvi dalyko analizė gali daug patarnauti visuomenei, kai teisingai sprendžiamas koks nors dalykas.

—o—

Televizija ir kiti mechaniški kasdieninio gyvenimo patogumai, ypač jaunimą protiškai slopina,—daro "protiniu tinginiu". Pietinės Kalifornijos universiteto profesorius Frank Baxter sako, kad televizija negali mokslo pripumpuoti į gyslas suaugusiam arba vaikui. Nežiūrint to, ką modernieji švietimo teoretikai besakytų, be plataus apsiskaitymo negali išaugti apšviestas žmogus. Žurnale "This Week" profesorius toliau nurodo, jog tėvai patenkinti, kai televizija jų vaikus pajungia. Girdi, jie būna ramūs ir nelaksto gatvėse. Tačiau televizija vaikams daro ir kitokios įtakos: jie pasidaro neveiklūs, pasyvūs ir atbukę. Tai esą labai lengva, ne sudaro įprotį tingėjimui. Mokslas iš dangaus nenukrinta, kaip lietus. Juo sunkesnė literatūra, juo didesnė iš jos nauda. O skaitymas yra darbas, pareikalaująs disciplinos, noro ir susikoncentravimo. Bet laikui bėgant atneša daug naudos tam, kas netingi skaityti ir galvoti, sako prof. Baxter.

Be to, profesorius sako, kad jo patarimas nekenkia ir suaugusiems. — **M. š.**

RELIGINIO MENO PARODA

Šv. Xaviero kolegijoj, 103 ir Central Park ave., nuo lapkričio 15 iki gruodžio 15 d. yra religinio meno paroda. Išstatyta 39 įvairiomis medžiagomis atlikti kūriniai: tapyba, skulptūra, mozaika, vitražai bei piešiniai.

Parodoje dalyvauja lietuviems pažįstama talentinga menininkė Bronė Jameikienė. Ji išstatė savo vitražus: "Trys Karaliai", "Šv. Pranciškus ir paukščiai" ir abstraktą "Šv. Pranciškus ir paukščiai".

Parodos kataloge randame dar vieną lietuvišką pavardę — Wm. Brinka. Jis išstatė savo metalo skulptūros kūrinį. Parodą surengė NFCCS Related Arts Commission.

—**Dail. Ad. Galdiko** paroda New Yorke įvyks sausio mėnesį.

—**Dail. J. Rimšos** kūriniai siunčiami į Chicagą ir čia bus suruošta jų paroda.

—**Pirmą lietuvių** dailininkų meno parodą Čiurlionio Galerijoje aplankė apie 900 žmonių.

—**Dail. Br. Murino** paroda baigsis gruodžio 1 d. Šiandien ir rytoj atdara nuo 10 v. r. iki 8 val. vakaro.

— Tai sakai, tavo sužieduotuvės sudužo. Įdomu, dėl ko?

— Dėl nuomonių skirtumo. Aš maniau, kad ji turi turto, o ji manė, kad aš turiu.

* * *

Sakyk, ką tu darytum, jei kitas vyras mane pagavęs pabėgtų?

— Hm, aš tik jo paklausčiau, kodėl jis bėga, kad galiu žingsniu eiti.

Užsakykite NAUJIENAS Kalėdoms

Amerikos lietuvių tarpe yra įsigalėjęs paprotys Kalėdų metu savo artimiesiems užsakyti NAUJIENAS. Tai geriausia Kalėdų dovana. Dovanos gavėjas džiaugiasi ne tiktai per šventes, bet ištisus metus.

Šiais metais Feliksas Verbisky pirmas užsakė NAUJIENAS Kalėdų dovanoms. Jis atsiuntė $11.00 ir prašo siuntinėti dienraštį Nadeau srityje gyvenančiai Mrs. Mary M. Verbisky.

NAUJIENAS Kalėdų dovanoms labai lengva užsakyti. Reikia pasiųsti pinigus tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., ir laikraštis eis ištisus metus. Chicagoje ir Ciceroje dienraštis kainuoja $13.00 metams, o kitose JAV vietose kainuoja tik $11.00.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

ŠVENTRAŠČIO TIKROVĖ

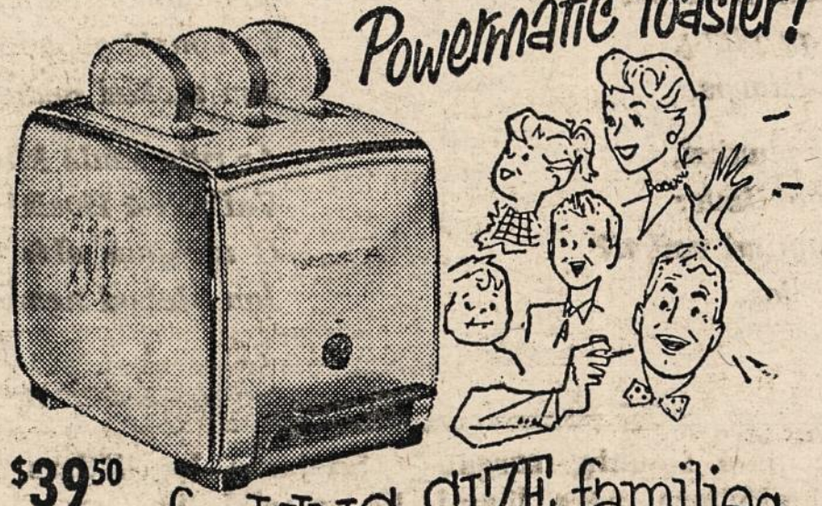
Pati naujausioji lietuvio studija apie milijonų skaitytą ir tyrinėtą Bibliją. Teodoras J. Kučinskas, pašventęs ilgas valandas Biblijos nagrinėjimui, nurodo josios teigimus ir iškelia prieštaravimus. Nustebina paskelbti faktai ir drąsa vadinti Bibliją šventraščiu. Knygoje yra 156 puslpiai. Jos kaina yra $1.50. Knygą galima gauti lietuviškuose knygynuose. Knyga bus Jums pasiųsta, jei pasiųsite $1.50 tokiu adresu:

MR. T. J. KUČINSKAS, 740 W. 34th St., Chicago 16, Ill.

NOW AT

GLASER'S FURNITURE

the new TOASTMASTER 3-slice Powermatic toaster!

$39.50 for KING SIZE families

and those who want the very best

Is there a big-family breakfast "bottleneck" at your house or in someone's you know? Not *enough* toast, *fast* enough? Then this new toaster that features "Toastmaster's" exclusive Power-Action is the answer. Toast three slices—light, dark or in-between. The perfect gift to give and receive.

GLASER'S FURNITURE and APPLIANCE COMPANY

5115-5123 So. Kedzie Ave. PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CAlumet 5-9833

A. TVERAS
Laikrodžiai ir Brangenybės
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

DAR TEBĖRA LAIKAS SIŲSTI PINIGUS —
labiausiai norimą dovaną Kalėdoms į Lietuvą.
Pilnai garantuota — Oficialiai 100 rublių — $10.00.
Už persiuntimą $5.00. Didžiausias orderis $50.00, bet Jūs galite siųsti kiek norite perlaidų, kad ir tam pačiam gavėjui.
Pristatoma 2 savaičių bėgyje. Siuskite dabar, kad išvengus skubėjimo prieš Kalėdas. Prašome reikalauti mūsų 16 puslapių katalogą maistui, drabužiams ir vaistams į SSSR siųsti.
GRAMERCY
744 BROAD ST., NEWARK, N. J.
Licensed and Bonded by New Jersey State Banking Commission.

Budriko 45 metų biznio sukaktuvinis išpardavimas

Dovanos su kiekvienu pirkimu. KALAKUTAS perkant $50 ar daugiau ir šimtai kitų brangių dovanų pirkėjams.

Kiekvienam atsilankiusiam dykai 1958 m. stalinis kalendorius.

Didžiausias pasirinkimas geriausių išdirbysčių rakandų:

Televizijų, Hi-Fi, phonografų, radijų, dulkių valytuvų, refrigeratorių, gazinių pečių, skalbiamų mašinų, auksinių daiktų, žiedų, deimantų, sidabro indų, žaislų, blanketų, kaldrų.

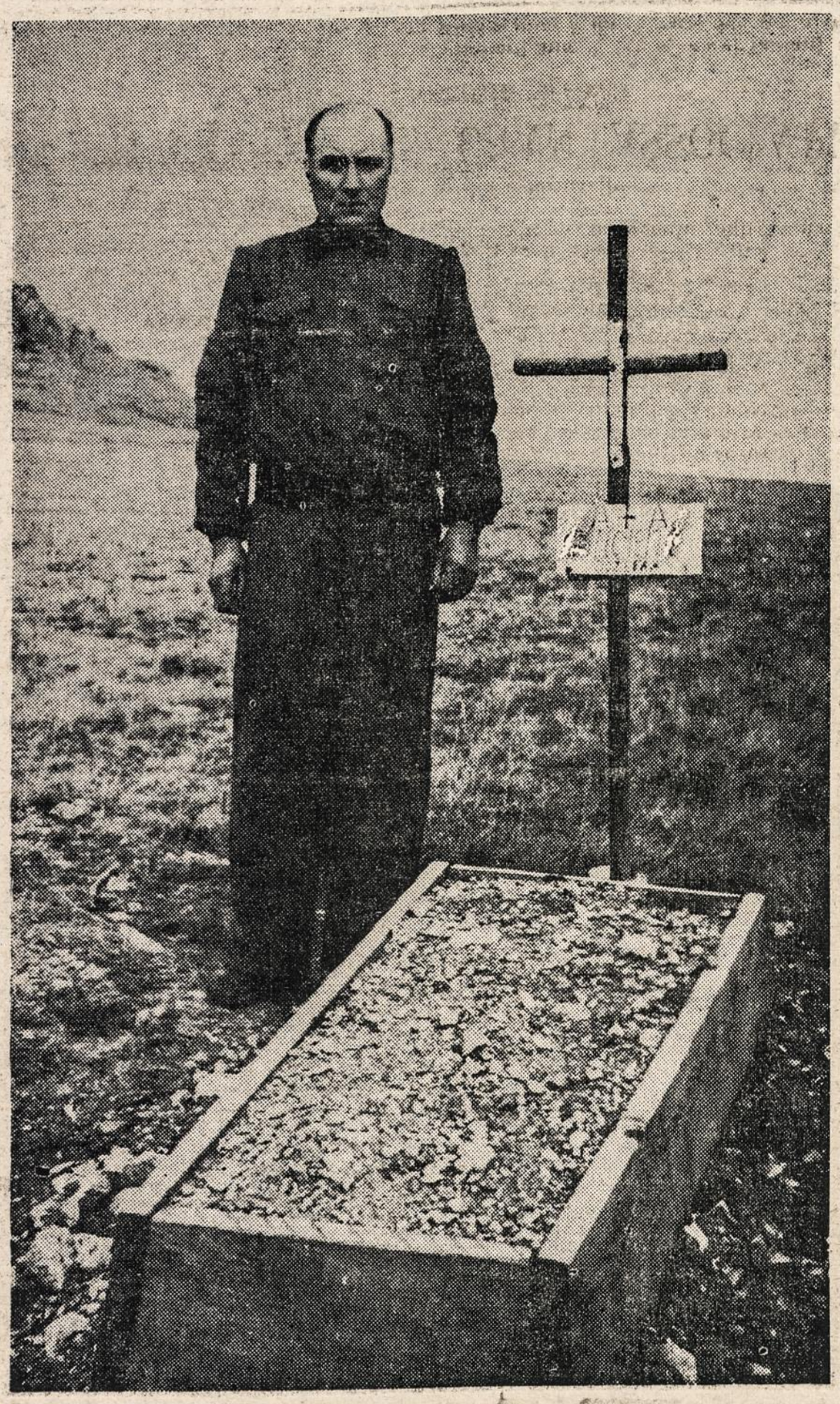
Dėl TV pataisymo
Tel.: CAlumet 5-7237

J. F. BUDRIK FURNITURE
3241 So. Halsted Street

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30.

Budriko radio valanda su gerais dainininkais ketvirtadienio vakarais iš WHFC, 1450 kil. nuo 6 iki 7 val.

NEŽINOMOJO TREMTINIO KAPAS

JĄ IŠVEŽĖ NAKČIA

Nors svetimon šalin nublokš-
[tas
Ir kūnui lemta čia supūti,
Tačiau ir mirus širdis trokšta
Arčiau gimtinės slenksčio bū-
[ti.
A. S. Puškinas

Lapkričio 23-ji yra kovojusių ir žuvusių už Lietuvos laisvę savanorių, partizanų, šaulių, karių ir civilių vyrų ir moterų atminimo ir pagerbimo diena.

Žuvusių kovose už savo spaudą, laisvę ir nepriklausomybę pavienių ir masinių kapų pilna Lietuvos žemė. Daugumas jų sunaikinta ir su žeme sulyginta. Net Nežinomojo Kareivio Kapas buvusiame Karo Muziejaus sodelyje pašalintas.

Juo ilgiau maskolių okupacija trunka, juo daugiau nebe tik Lietuvoje, bet ir tolimojo Sibiro dykumose lietuvių kapų dygsta.

Šiandien jau turime nebe tik Nežinomojo Kareivio Kapo, Nežinomojo Politinio Kalinio Dienos, bet ir Nežinomojo Tremtinio Kapo simbolius, kurie kaip tas graikų didvyrių, žuvusių prie Termopilų, užrašas per amžius palikuonims bylos: "Keleivi, pranešk lakedemoniečiams, kad mes čia gulime jų įstatymams paklusnūs"...

★

PETRAS BABICKAS

NIŪRIOJ ŠALY

Sniegas. Šaltis. Speigas... Gi-
[rioj
Kalinių būrys
Kerta medį šimtametį, —

Krenta keturi.
Tai ne medžiai girioj guli,—
Žuvę kaliniai:
Vai, neverk, sena motule,
Neraudok gailiai.

Sninga, lyg žiedai alyvų,
Bet giria niūri...
Vienas kniubo vos dar gy-
[vas —
Ten kur keturi.

Ir ko žūsta tie bėduoliai —
Niekas nežinos,
Daug žmonių čia kaulai guli
Teismo laukt dienos.

Girios medžiai šimtamečiai
Siekia lig dangaus,
Bet negali jie paguosti
Kenčiančio žmogaus.

Alpsta širdys, stingsta krau-
[jas
Šioj niūrioj šaly,
O Tėvynė, laisvė, laimė
Taip toli, toli...

★

Ją išvežė nakčia iš tėviškės namų.
Kur vyras? Kur vaikai? Nežino... Nežinos.
Ir žemėj svetimoj, tarp nedraugų piktų,
Suvyto kūnas jos nuo bado ir džiovos.

Nuo rūpesčių didžių sidabrinos plaukai,
Gyveno, kaip sapne, ir verkė naktimis:
Kur vyras? Kur namai? Kur mylimi vaikai?
O budeliai pikti dar tyčiojos iš jos.

Ant gultų purvinų nualpo ji nakčia,
Nebeplakė širdis, — palaužė ją kančia...
Ją išmetė griovin be kryžiaus, be maldos, —
Jau niekad nematys tėvynės mylimos.

Ar rytą saulė kils ar vakarėlį guls,
Vaikučiai išvežti be motinos prapuls, —
O mėlynas akis varnai kai iškapos, —
Jau niekad nematys daugiau ji Lietuvos.

Petras Babickas

Danų pašto tarnautojas Einar Holboell pirmasis sugalvojo idėją pardavinėti Kalėdų laiškų ženklelius tikslu pagelbėti ligoniams ir vargšams. Pirmasis Kalėdų laiškų ženklelių pardavimas (Christmas Seal Sale) pradėtas Danijoje 1904 metais.

Apie pusė žmonių, sergančių tuberkulioze, nėra ligoninėse.

———

16 naujų džiova susirgimų Cook apskrity pranešama kasdien. Padėkite sustabdyti TB plitimą pirkdami Kalėdų laiškų ženklelius.

Spėjama, kad ištisas trečdalis amerikiečių, t. y. apie 55,000,000 yra apkrėsti džiovos bacilomis ir kad 250,000 aktyviai ta liga serga.

———

Pernai nuo džiovos Jungtinėse Valstybėse mirė 15,000 žmonių.

Daugelis čikagiečių turi tuberkuliozę, patys to nežinodami. Džiova nesirodo, kol ji savo auką jau turi apsėdusi.

———

Pernai Chicagoj buvo 5,644 naujai praneštų tuberkulioze susirgimų ir 303 vien priemiestiniame Cook apskrityje.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE

Remiantis Chicagos Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tiktai saugumą —jų apdraudimą iki $10,000.00, augštą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicagos Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausiai ir moderniškiausiai įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Lietuviai gyvenantieji už Chicagos ribų, nežiūrint kurioje Suvienytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus paštu.

Rašykite dėl informacijų. Mūsų turtas $21,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave. Tel.: GRovehill 6-7575 Chicago, Illinois

ATDARA: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8.
Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį atdara nuo 9 iki 2 valandos po pietų.